Է. ՏԱՐԻ 1993 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 27 ՆԱԽԱՍԱՐԴ 4383—Հ. Տ. 6 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1890—Ն. Տ. 18 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1890—ՀԻՃՐ. 3 ՍԷՖԷՐ 1308 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԻՏԻ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
«ԱՐԵՒԵԼՔ» ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌ولك غزتەسی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

Գնագրութիւն

Տարեկան	160
Կիսամեայ	80
Եռամսեայ	40
Արտասահման	200
Կիսամեայ	100
Եռամսեայ	50
Մէկ օրուան համար	2

Դուռս դրկուած յայտարարութիւնները հրատարակութեան վրայ է
Խմբագրութեան դրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Գ. ՊՈԼԻՍ, 6 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, 1890

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԻՆՔՆՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՓՈՔՐ-ԱՍԻԱՅԻ ՊԱՆԴՈՒԽՏԸ Ի Կ.ՊՈԼԻՍ

Հայաբնակ գաւառաց վիճակին տեղական ակնաւոր անձնաւորութիւն մը, որ շատ տարիներ անցուցած է գաւառաց մէջ, հետեւեալ տողերը կը գրէ մեզ.

«Երկրագործական և գիւղատնտեսական առարկայից վրայ գրել կ'ախորժիք, և կը գրէք շարունակ. Այս ջանքերնիդ կը հաստատէ թէ կատարեալ համոզումն ունեցած էք մեր գաղթական ժողովրդեան հնարմատ սովորութեան վրայ, որ կա՛մ աշխատասիրութեամբ չի փայլիր, կամ՝ անգէտ է այն հողին գործածութեան որոյ վրայ կը կոխէ կ'անցնի. Զրկուելով բարեկեցութեան կարեւոր միջոցներէ՝ կը ձգէ ամէն բան, մանաւանդ ամենէն թանկագին բանն՝ հայրենի տան վառարանն, և կը դիմէ թափառիլ մինչեւ իսկ ի Նոր Աշխարհ.

«Մատենիդ բուն վերջին վրայ գրած էք, իբրեւ հրապարակագիր և իբրեւ խմաստասէր որ իրողութեանց միայն կը հաւատայ, իսկ գաղափարներուն բնաւ միտ չի դներ երբ համաձայն չեն իրողութեանց. Շարունակեցէք գրել գիւղացւոյն անտեսական կենաց վրայ.

«Մարդ աշխարհիս ամէն կողմ կըրնայ ապրիլ, մինչեւ սառնամանեաց աշխարհներ բնակիլ կը պարտնակեն. Խնդիրն այն է որ մարդ ըլլայ, բանականութիւն ունենայ, աշխարհի տէր ըլլալն հասկնայ. Սառնամանեաց երկրին մէջ մարդ սառուցով չապրիր. և սակայն մորմն ու մազն արժէք ունեցող կենդանիներու օրսերով և այլ այնպիսի արտադրութիւններով զրս իրենց բնակավայր կ'արտադրէ՝ առուտուր կ'ընէ և կ'ապրի.

«Մեր հայրենի աշխարհ աշխարհիս ամենէն անբեր երկիրը չըլլալէն զատ՝ քիչ մը աշխատութեամբ, քիչ մը ապահովութեամբ և քիչ մ'ալ խելքով այնպիսի բերքեր կամ դիւրակեցութեան միջոցներ յառաջ կրնայ բերել որ քիչ շատ գոհ ընէ բնակիչը. Սակայն ես ինչպէս տեսած եմ՝ աշխատասիրութիւն, համբերութիւն և ճարտարմտութիւն դերազանց յատանիչք չեն մեր պանդխտաց մէկ մեծ մասին, որք խելք գործածելու տեղ բոլորովին զգայական բնազդմամբ կ'ապրին. Ասոր ամենէն յայտնի ապացոյց այն է որ ուրիշ երկրի պանդուխտը կողով մը խաղող կամ ո՛և է միրգ կունակը կ'առնէ կը պտրտի ու կը ծախէ. Ծախել խելքով կ'ըլլայ, այսինքն՝ բազդատելով թէ ի՞նչ էր ժայր դրամը կողովի մէջ և ի՞նչպէս կշիռքով քաշ քաշ ծախելով տեղը պիտի բերէ նախ դրամագլուխն և ապա շահն. Այսքան չափաւոր խելք գործածել դժուար կուգայ մեր կարգ մը պանդուխտներու. Ուստի, անհաշիւ կամ աւելի ճիշդն անբանական ծառայութեան կը զիջանի, այսինքն՝ ուրիշներու յանձնարարութեան ներքեւ այս ինչ բեռն այն ինչ տեղ փոխադրելով, որ կ'ըսուի բեռնակրութիւն. Աւասիկ գործ՝ գլխովին անպատասխանատու, գլխովին անբաւական, գործ մը որ Վիեննայի մէջ, ինչպէս ուրիշ եւրոպական քաղաքներու մէջ մարդու ձեռքով ու կռնակով կատարուելու տեղ թեթեւաչէն սայլերով կը կատարուի, որուն շուներ կը լծեն քաշելու. Ասիկա կը հաստատէ թէ մեր աշխարհի Հայոց շատեր թէև իրենց շուրջը բիւր տեսակ գործերով մրցող ահագին բազմութիւն մը կը տեսնեն ի մայրաքաղաքիդ, բայց և այնպէս փոխանակ խելք պահանջող գործի ետեւէ ըլլալու՝ բիրտ ուժին կը յանձնեն իրենց բոլոր գործունէութիւնը. և այս մարդիկ իրենց բնավայրին մէջ այնչափ ալ խելք չեն գործածեր, այլ միայն բնազդմամբ կը շարժին, և երբ այս կերպիւ չեն կրնար ապրիլ, կը ձգեն կը պանդխտեն կը գաղթեն. Թուշնոց մէջ մարմանդ փնտռելու կազմ ունեցող տեսակներն եթէ նախանձամտութենէ խելքի չնորհք ունենային, տեղ մը հաստատուն կը բնակէին, և չէին փնտռեր բարեխառն երկիրներ. Բայց Աստուած մարդուս խելք տուեր է որպէս զի ուր որ ծնի՝ անդանօր կարենայ ապրիլ և զարգանալ.

«Կենդանի պահելու կողմանէ սքանչելի երկիր է արեւելեան փոքր Ասիա, բայց սնուցանելու միջոցը սա միայն է տեղացւոյն համար.—ամառն արօտիմէջ պէտք է կենդանին գտած խոտովն ապրի, ձմեռն ալ չոր խոտով և չոր յարդով բաւականանայ. ուստի, ամառը կաթ կ'ունենայ դիւրացին, իսկ ձմեռը՝ կովը կամ ոչխարն իրեն բեռ կը համարի. Պահելու համար այս կենդանիներն՝ իրարմէ խոտ եւ յարդ կը գողնան այքարացերը, մինչդեռ պէտք էր աւելի առատութեամբ կաթն առնուէր կովէն ձմեռ ատեն, և պարարտ աղբ ալ դիզուէր աղբանոցի մէջ, որ կաթի հաւասար կարեւոր է երկրագործին. Արմատի բոյսերն, որ միայն կենսական միջոցն է կենդանին ձմեռ ատեն շատ դիւրաւ սնուցանելու, բնաւ նշանակութիւն չունին մեր հայաբնակ գիւղացւոց տնտեսական ջանից մէջ. Ուստի, գիւղացի գիւղացիի հետ կամ աւելի ճիշդ հայ գիւղացին այլազգ գիւղացւոց հետ շարունակ կռուի մէջ են՝ ծմակ տեղերն ուր ձիւնը թեթեւ կ'ըլլայ և ուր գարուն շուտ կ'իջնէ՝ իրարու ձեռքէ յափշտակելու.

«Գիւղացին փայտի պէտք ունի թէ՛ վառելու և թէ շինելու համար. Ամէն երկիր ինքնիրեն փայտ չարտադրեր. եթէ փոքր գեռերու կամ փտակներու եզերք ինքնիրեն բուսած ջրասէր տունկեր յառաջ գան, իրարմէ կան խելով մեր գիւղացիք կը կտրեն կը տանին, բայց միայն կը կտրեն, չեն մտածեր թէ գալիք տարիներու մէջ ուստի՛ց պիտի կտրեն. Երբ փայտ չգտնեն, հողոյ պարարտութեան համար սահմանեալ աղբերը կը ժողվեն, կը չորցուցնեն և իբրեւ ածուխ կը վառեն. ո՛չ իրենք ինչպէս պէտք է կը տաքնան, և ո՛չ հողն ատեն ատեն պէտք եղած պարարտութիւնը կ'ընդունի. Ուստի, լաւ տաքնալու համար հողի մէջ կը բնակին. Այս ալ չիբաւեր, անասուններն ալ իրենց մօտ կը բնակեցնեն, որպէս զի անոնց չունչն իրենց ջերմութեան նպաստէ. Զեն խորհած թէ՝ կոչուած ծառը անկելու, որ ամեն ծառէ չուտ կ'աճի, կաղնիէն յետոյ առաջին դիմացկուն փայտն է, ջրոյ մէջ անդամ կը դիմանայ, և երբ տարուէ տարի ոստերը կտրուին, բաւական վառելու փայտ կուտայ. Զեն մտակեր կանեփ, որոյ հունտն ու թելն իրենց ծախքերն հանելէ և առուտրական շահ մը բերելէ զատ, քիչ շատ փայտ մը կուտայ, որ կը բաւէ լուացքի ջուրը տաքցնելու, ելն. ելն. ելն. Վերջապէս, քիչ մը խելք գործածելով վայելուչ ապրելու տեղ, անոնցմէ շատեր չարաչար կ'ապրին ո՛չ միայն արտաքին այլ և իրենց յատուկ ներքին պարագայից բերմամբ, կը տառապին չտեսակաւ ատիճան, և ի վերջոյ կը ձգեն գարաւոր սիրելի հայրենիքնին. Այս այսպէս ըլլալով հանդերձ, դեռ շատ բնակեան չնորհներ ունի երկիրն մեր. բայց ուշադրութիւն ըրէք՝ պիտի տեսնէք թէ գաղթականներու մեծ մասն իրարու նայելով գաղթած են.

«Այս բաներու վրայ ձեր ուշադրութիւնը կը խնդրեմ. Մեք հայաբնակ գաւառներու վրայ կը խորհինք ու կը խօսինք միշտ, բայց հոն մարդ չի մնար կոր և չի մնար՝ այս անվերջ պանդխտութեան բերմամբ. Միայն Պոլսոյ մէջ կեցած Հայոց չափ բազմութիւն հայաբնակ գաւառներու քանի՞ հատիկ մէջ ունիք, կը հանի՞ք համրել....»

* * *

Նոյն օրն ուր Փոքր Ասիոյ արեւելեան ծայրէն վերոյգրեալ տողերը կ'ընդունէինք, Փոքր Ասիոյ արեւմտեան ծայրէն ալ հետեւեալ տողերը կը գրէին մեզ.

«Թուականէս մի քանի օր յառաջ գաւառիս (Իզմիրի) Ուսումնական Խորհրդոյ ատենապետ Դարեգին էֆ. Բարգեան Դրբգաղաճ գնաց, ուր եկեղեցւոյ ծուն էր. Վարժարանին մէջ փոքրիկ թատերախաղ մը ներկայացուցին, դպրոցին աշակերտներն երգեցին, բաւական բազմութիւն կար, հանդէսը շնորհքով եղաւ, որչափ կարելի է գաւառակի մը մէջ. Ուսումնական Խորհրդոյ ատենապետէն խնդրեցին որ քանի մը խօսք ըսէ. Ի՞նչ խօսիլ այս խեղճ գաւառացիներու որք իրենց կարողութենէն աւելի կ'աշխատին դպրոցին համար. բոլորովին աղքատ ժողովուրդ, խանութպան, արհեստաւոր, երկրագործ, և այլն. Բայց դպրոցին համար ըրած զոհողութիւնին գնահատելով, և ուսմանց կարեւորութեան ի բացատրութիւն պէտք եղած քանի մը սովորական խօսքերը զրուցելով, ատենապետ էֆէնտին իրենց մանաւոր ուշադրութիւնն հրաւիրեց իրենց առօրեայ կենաց պայմաններուն վրայ. Ապրուստի նորանոր միջոցներ ձեռք բերելու հնարաւորութեան վրայ խօսեցաւ. «Երկիրնիդ բարեբեր է, օդերնիդ ազանչելի. դուք աշխոյժ, եռանդնոտ, աշխատասէր. պէտք է սովրիք շահագործել ձեր երկիրն, օգուտ քաղելով արհեստական և առեւտրական նոր մէթոտներէն. պէտք է դիտութիւնը ձեզ ընկեր ունենաք ձեր երկրագործական ձեռնարկութեանց մէջ.» Բարեգեան էֆէնտի խորհուրդտուու, որ ինչպէս իրենց քաղաքին Յոյներն՝ իրենք եւս մտտաքի մշակութեամբ զբաղին (*), խօսեցաւ հանեն, ինչպէս ի Պրուսա, մանաւանդ որ կանայք եւս այս մասին կրնան գործակցիլ ազգաց, շահու նոր աղբիւր մը բանալով, ելն, ելն.

«Բարեկամս, պարապ բան է որչափ ալ խորհինք՝ կը գանենք որ իրաւունք չունինք գաւառներն ամեն անդամ պատուէր գրել և լրագրաց մէջ հրաւէրներ կարդալ որ իրենց դպրոցներուն հոգ տանին, սակայն չենայեն, ելն. Այս ամենայն յոյժ լաւ, սակայն մեր գաւառացիք շատ բաներու պէտք ունին, առաջնորդուելու պէտք ունին, իրենց նիւթական վիճակը բարւոքելու միջոցներուն վրայ պէտք է խօսիլ իրենց, գրել, և կրկնել, զի հազար ու մէկ բաներ կան զրոս կրնան ընել իրենց երկրին մէջ, բայց ոգէտ են, չգիտեն. եթէ գիտնային, փոխանակ 100 ի 1,000 պիտի շահէին. Գրբգ Աղաճի ժողովուրդը կորովի, քաջ, հաստատակամ է, և աշխատելու յօժարամիտ, բան մը որ անխիտի ամեն գաւառաց Հայերուն համար չէ կրնար ըսել, և սակայն տե՛ս որ իրենց պակասէն ինչ որ տեսած են անոր համեմատ կը քալեն, մտքի չափ չեն շեղիր, իրենց երկրին բնական առաւելութենէն ու բարերարութենէն չգիտեն օգտիլ. Ուրիշ գաւառներու Հայոց վրայ սա առաւելութիւնն ունին որ բանվակ կը մնակեն, ուրիշ մշակութիւններ ալ ունին, բայց ամենքն անցեալդարու մէթոտներով. Այդ ինքն ունին որոցմէ ընտիր խաղողներ կը քաղեն, բայց գինեգործութիւն չունին, չգիտե՞ն գինի շինել, ապրելով հանդերձ այնպիսի գաւառի մէջ որոյ բերքերը դիւրաւ կրնան զրկուիլ Եւրոպա.

«Եղրակացութիւն.— Մեր ուշադրութիւնը մեր գաւառացի Հայոց վրայ առաւել եւս պէտք է կեդրոնացնենք, քանզի անո՛նք են առաւելապէս որ Ազգը կը կազմեն. Գաւառացիք քիչ բան կ'ընեն իրենց ճշմարիտ բարեկեցութեան համար. Արդեօք մեք աւելի բան մը կ'ընե՞նք, քանի որ ցոյս վայր զանց ըրած ենք անտեսական հարցը.»

* * *

Մեր տեղն այսքա՛ր երկու նամակագիրներ խօսեցան այս խմբագրական էջի մէջ. Բայց չենք կարծեր թէ ընթերցողք այսու կորուստ մ'ըրած լինին. Այս երկուց նամակաց մէջ արտայայտեալ դաղափարաց այնքան համամիտ ենք որ զանոնք մեք ևս լաւագոյն ձեւով մը չենք կրնար բացատրել. Ընթերցողք պիտի ճանչեն թէ այս նիւթոց վրայ առաջին անգամ չէ որ կը խօսուի այս սիւնակաց մէջ, և կրնանք յարել թէ վերջինն ալ այս պիտի չլինի. Թողլով Կայս. Կառավարութեան իւր աւագ բաժինը կատարել երկրին բարեկարգման ու ժողովրդեան բարգաւաճման կենսական գործոյն մէջ ի ձեռն բարեկարգիչ անօրինութեանց, ժողովուրդն ևս ինքնօգնութեան պարտաւորութիւններէն խոյս պէտք չէ տայ, եթէ իւր նախնեաց հաստատուն կամեցողութեան հաւատար բարոյական կորովով մը կը յուսայ բարւոքել իւր բարոյական ու նիւթական ադքատիկ վիճակ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒՄԱՆ ԴԷՊԵՐԵՐ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Քաղաքական տեսակէտով Ռարպատականի պարսկական նահանգն իրենց ձեռքն անցուցնելէ յառաջ, Ռուսք տնտեսական տեսակէտով իրենց ձեռքը կ'անցուցնեն հին պատմութեան և արդի վաճառականութեան այդ կարեւոր կեդրոն. Մտնուցնինք թէ ի փեթերսպուրկ առեւտրական և արհեստագործական ընկերութիւն մը կը կազմուի, որոյ գործունութեան գլխաւոր վայր պիտի լինի եղեր Ռարպատական, ուր Դաւրէժ փոխանակութեան մեծ կեդրոն մ'է Ռուսիոյ վաճառաց համար. Մանաւանդ Մոսքուայի և Լոտոյի ռուսական տարագագործութիւնք չատ պիտի քշուին պարսկական հրապարակաց վրայ, և պարսկաճաշակ զոյներով ու ձեւերով մեծաքանակ տպագրեր ապսպրուած են ռուսական գործարանաց.

—Սոֆիա քաղաքն էլեկտրականութեամբ լուսաւորելու գործը պուլկար կառավարութիւնը նուազուրդի դրաւ.

—Պոմպայէ կը գրեն Վիեննայի լրագրաց թէ մի քանի օրէ ի վեր քանի քանի Պոշնաքներ կուգան կը ներկայանան Ասարեանց՝ խնդրելով որ «Պոռն Ռուվիզ տէզ էրէնց էլ-ԷԼ կոչ-է». Կառավարութիւնն այս տարօրինակ խնդրուածոց վրայ քննութիւն բանալով, իրողութեան վերահասու եղաւ. Զի գիտցուիր որո՛ւ ձեռամբ լուր կը տարածուի Պոմպէոյ գիւղացւոց մէջ թէ «Պոռան Ռոշիլտ մահուան դատապարտուած է, և կ'ուզէ փոխանորդ մը որ դրամական փարձառութեան մը փոխարէն իրեն տեղ քաւէ մահուան պատիժն». Իւր կեանքը զոհել յօժարողին Ռոշիլտ մէկ միլիոն ֆիորին (իբր 100 հազար օսմ. ոսկի) կուտայ. Այս որ կը լսեն, պարզամտ բանգլա գիւղացիք քանի մ'ընկերութիւններ կը կազմեն, և վիճակահանութեամբ կ'որոշեն այն մարդ որոյ գլուխը կտրուի և մէկ միլիոն ֆիորինն ընկերաց մէջ բաժնուի. Այս կերպիւ չէ թէ մէկ այլ բազմաթիւ մարդիկ գլխատեցան որք Ռոշիլտի մահապարտութեան պատիժը քաւել յանձն կ'առնէին, կառավարութիւնը չատ յոգնեցաւ գիւղացիներն համոզելու թէ խաբած են զիրենք. բայց Պոշնաքներն հաստատամիտ մարդիկ են, կառավարութիւնը չիտակ չի զրուցեր կ'ըսեն, և կը շարունակեն այլ և այլ գիւղերէն դիմել ի Սերայեվօ՝ նոյն տարօրինակ խնդիրքը ներկայացնելով.

—Օտեսայէ կը ծանուցուի թէ անգլահանքածխոյ ի Ռուսիա ներմուծումն այս տարի կէս առ կէս նուազած է, թէև հիմակ առաջուընէ աւելի չահաւոր գործ է անգլ. հանքածուխ ներմուծել ի Ռուսիա՝ գնոց բարձրման շնորհիւ. Մինչ անցեալ տարի եօթն ու կէս միլիոն փութ ածուխ եկաւ Անգլիայէն, այս տարի հազիւ չորս միլիոն կը մուծուի. Ընդհակառակն, ռուսական հանքածուխ Օտեսա կը փոխադրուի առաջուընէ չատ աւելի. Մինչ անցեալ տարի երկուք ու կէս միլիոն փութ աւելի ռուսական հանքածուխ չկար Օտեսայի մթերանոցներուն մէջ, այժմ վեց միլիոն փութի չափ կայ. Ռուսական հանքածխոյ մթերանոցք հետզհետէ կ'ընդարձակին, մինչ անգլ. հանքածուխն այլ ևս մասնաւոր մթերանոց չունի Օտեսայի մէջ.

—Սիամի ասիական թագաւորութեան փարիզի նախորդ դեսպանն իւր հայրենիքը վերադարձաւ այնքան ազբատ վիճակի մէջ որ իւր ճամբու ծախքն ուրիշ կերպով չկրնալով հոգալ՝ զինք առնող կիւնէտ չոգենաւուն մէջ խնդարարպետի օգնականութիւն ըրաւ. Այս վիճակի մէջ զինք տեսնող Նէ-Եր-Հէրբերի թղթակցին պատմեց անկեալ գիւանագէտն. «Իմ բոլոր հարստութիւնս խաղի մէջ սպառեցի. Մի քանի ամիս առաջ կառավարութիւնս զիս պաշտօնէն ըրաւ. Պարտքերս վճարելու համար ամէն բան ծախեցի, կառքս, պատկերներս, գեղարուեստական նիւթերս. Մինչեւ յետին սանթիմն ամեն պարտքերս վճարեցի, և անարծաթ վիճակի մէջ Լոնտոն հասայ. Չկ ժամէ ի վեր է որ բան չեմ կերած. Բարեկամներէս ո՛և է նպաստ չմնդրեցի. Մեք Արեւելցիքս առած մ'ունինք որ կ'ըսէ. Եէթ մարդ իրդ-ս, ալ-ի-ն էրեն հեդ կը իրդ-ս. Եէթ մարդ լրդ-ս, գնա-ն կ'-լրդ-ս. Սիամ կը վերադառնամ, կարելի է նորէն յաջողիմ, նորէն փայլիմ, բայց այլ ևս չպիտի խաղամ.

—)(32)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒԼ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԱՆԿՈՒՄԸ

Սանզաքի դերակոմսը կրնար քմահաճոյքի մը առարկայ ըլլալ. բայց չէր կրնար զգալ բնաւ մին այն տարփանքներէ որք կը բաւեն կնոջ մը կենաքը գրաւելու համար.

Երբ առաջին յարկի խուցին մէջ մնաս, Ժիւանիդան իր տիրուհին կը խնամէր, զոր գետնէն վեր առած ու գանաբէի մը վրայ նստեցուցած էր. Կոմսուհին դեռ սթափած չէր. Զգայագի ըկ եւ ձիւնի պէս սպիտակ տեսք մը ունէր, այնպէս որ տեսնողը կրնար կարծել թէ մեռած է.

—Ա՜հ, պարոն, ըսաւ Ժիւանիդա, տիրոջը ներս մտնելը տեսնելով, եթէ քիչ մը առաջ եկած ըլլայիք, եթէ հոս ըլլայիք...

Դերակոմսը կոմսուհւոյն մօտեցաւ.

—Մարելիք եկած է վրան, ըսաւ, որ անշուշտ տաքէն եւ օդի պակասութենէ առաջ եկած է.

Գնաց պատուհան մը բացաւ եւ մանկամարդ կնոջը քով դարձաւ.

—Շարժում մը ըրաւ. պարոն, ըսաւ Ժիւանիդա, կարծեմ խելքը գլուխը պիտի գայ. տեսէք, կուրծքը կ'ելլէ կ'իջնէ, կ'սկսի շունչ առնուլ.

—Այո՛, բան մը չէ, կ'անցնի, պատասխանեց դերակոմսը.

—Ա՜հ, ինձի այնպէս եկաւ թէ տիկինը մեռած էր, թէ մարդը սպաննած էր զայն.

—Ի՞նչ կ'ըսես, օ՞ր մարդը.

—Այն մարդը որ քիչ մը առաջ եկաւ եւ պզտիկը տարաւ.

Դերակոմսը սարսռաց.

—Լաւէ՛ կոմսը, մուլտաց. Ու բարձրաձայն յարեց.

«Պատմէ՝ տեսնենք, ի՞նչ պատահեցաւ.

Ժիւանիդա՝ քացախի մէջ թաթխուած լաթ մը տիրուհւոյն հոտոտել տալով հանդերձ, սկսաւ պատմել թէ ինչպէս իրեն անծանօթ մարդ մը վիլլան մտած ու տիրուհւոյն յարկը ելած էր, հակառակ զայն արգիլելու համար իր ըրած բոլոր ճիգերուն.

—Գրեթէ քսան վայրկեանի չափ տիկնոջ քով մնաց, յարեց Ժիւանիդա. լսեցի որ երկուքն ալ բարձրաձայն կը խօսէին, մարդը մանաւանդ. չկրցայ բանին լսել, բայց հասկցայ որ տիկինը կը ճանչնար այդ օտարականը. Մտածեցի Բիէդրօն կանչել որ պարտէզին խորը կ'աշխատէր.

—Եւ այդ բանը չըրի՞ր.

—Վախցայ որ տիկինը կը նեղանայ. Արդէն չէի կրնար գուշակել թէ այդ մարդը եկած էր պզտիկն առեւանգելու նպատակաւ.

—Շարունակէ՛.

—Ես վերնագաւթակին ստորոտը կեցած էի, տեսնելու համար թէ կուգա՞ք, երբ յանկարծ լսեցի որ տիկինը կ'աղաղակէր «Շնո՛րհք, շնո՛րհք». Միեւնոյն վայրկենին մարդը վար իջաւ, պզտիկը գրկած. Արագաքայլ անցաւ քովէս և վազելով հեզեզատին կողմը գնաց. Դեռ աչքէս անհետացած չէր եղած, երբ տիկինը սոսկալի ճիչ մը արձակեց. դող ելաւ՝ վազեցի. Տիկինն այստեղ էր, սենեկին մէջտեղ փռուած, առանց կենդանութեան նշան մը տալու. Ի սկզբան կարծեցի թէ մարդը դաշոյնով զարկած սպաննած էր. Բայց արեան հետք կամ վէրք չգտնելով, հանգստացայ...

Այդ վայրկենին կոմսուհին պրկում մը ունեցաւ որուն յաջորդեց երկար հառաչանք մը. Ինչպէս որ խմացուցած էր Ժիւանիդան, կը սթափէր. Շնչառութիւնը դեռ տկար էր, սակայն թոքերը տակաւ իրենց կանոնաւոր ընթացքը կը գտնէին.

Բանի մը վայրկեան եւս սահեցան. վերջապէս վարդանման թեթեւ գոյն մը առին մանկամարդ կնոջ այտերն ու շրթունքը, եւ աչքերը բացաւ.

Նախ եւ առաջ իր շուրջը դիտեց, ապշած ու երկչոտ կերպարանքով մը, յետոյ քանի մը անգամ ձեռները սառած ճակտին տարաւ. Իր դիմաց ջղագրական շարժումներէն կ'երեւէր թէ կը ջանար յիշողութիւնը վերստանալ.

—Արդեօք երազ էր, ահռելի երա՛զ մը զոր տեսայ, մրմնջեց.

Ցանկարծ եւաւ կանգնեցաւ, դողահար, աչքերը մոլորուն. Իր քակուած գեղեցիկ մազերն հոյլ հոյլ ինկան ուսերուն վրայ. Ճիչ մը արձակեց եւ յուզագի մը ոստումով քովի խուցը նետուեցաւ. Գրեթէ անմիջապէս յետոյ երկրորդ ճիչ մըն ալ արձակեց, առաջինէն աւելի սուր. յետոյ երեւցաւ՝ դեղեւելով, հագիւ կարենալով ոտքի վրայ կենալ, դիմագծերը ջղային սոսկալի պրկումներէ այլայլած. Բանի մը քայլ ևս առաւ քաշկռտուելով, ու աթոռի մը վրայ ինկաւ, երկար հեծեծանք մը արձակելով.

—Զմեզ առանձին թո՛ղ, ըսաւ դերակոմսը Ժիւանիդային.

Ազախինը կարեկցական ակնարկ մը ուղղեց իր տիրուհւոյն վրայ եւ խուցէն դուրս ելաւ.

Պ. տը Սանզաք վայրկեան մը մնաց անշարժ, անխօս. յետոյ, դանդաղաբար կոմսուհւոյն մօտեցաւ.

—Ինքզինքիդ եկուր, ըսաւ.

Կոմսուհին ցնցուեցաւ, վեր առաւ գլուխն ու հրացայտ աչքերը երիտասարդին վրայ յառեց.

—Ի՞նչ կայ տեսնենք, հարցուց սա.

—Մի՞թէ պատահածը չէ՞ք գիտեր, հարցուց կոմսուհին խուլ ձայնով մը.

—Պատմեցէ՛ք որ իմանամ.

—Ամուսինս եկաւ. Զինքը տեսնելուս, կարծեցի թէ պիտի սպաննէր զիս. Բայց ոչ, դաշոյնի հարուած մը չդարկաւ ինձ. չատացաւ իր արհամարհանաց տակ ընկճել զիս.

—Ի՞նչ հոգդ.

Սուր ծիծաղ մը արձակեց մանկամարդ կինը.

—Ա՜հ, ա՜հ, գոչեց, գիտէ՞ք թէ Լասկոի կոմսն ինչո՞ւ եկած էր հոս. եկած էր աղջիկս ձեռքէս առնելու. Ալ հոս չէ Լիւսիս, տարաւ զայն. Կը հասկնա՞ք, տարա՛ւ. յափշտակեց ձեռքէս ու երեսիս պռաց «Ալ ևս չպիտի տեսնես աղջիկդ». Ա՜հ, անիծեա՛լ կին մըն եմ եղեր ես...

ԺԸ

ԽՕՍԻՄԸ

Բաւական երկար լռութիւն մը յաջորդեց այս խօսքերուն. Դիւրին էր տեսնել թէ հէք կինը խորին յուսահատութեան մը մատնուած էր.

—Բայց, ըսաւ դերակոմսը, այստեղ այդքան ցաւելու բան չիկայ.

Կոմսուհին շեշտակի անոր երեսը նայեցաւ, իբր թէ լսած չըլլար.

—Արդէն, վրայ բերաւ Պ. տը Սանզաք, միթէ ես ձեր քով չե՞մ վիշտերնիդ մեղմացնելու համար.

Անոր ձեռքէն բռնեց.

Կոմսուհին ուժգնապէս ետ քաշեց ձեռքը.

—Ա՜հ, ըրաւ դերակոմսը.

Եւ շրթունքը խածնելով աթոռը մտեցուց ու կոմսուհւոյն քով նստաւ.

—Սիրելիդ իմ Էլէն, յարեց, եթէ ին ծի մտիկ ըրած ըլլայիք, այս բանը չէր պատահեր. բայց դուք չուզեցիք խօսք հասկնալ եւ անպատճառ աղջիկնիդ հետ բերել պահանջեցիք. Իրաւ է թէ ամեն միջոց ի գործ դրի զձեզ համոզելու համար որ ետ կենաք այդ որոշումէն. Երբ ինձ ըսիք «կ'ուզեմ մեկնիլ, այլ ևս չեմուզեր Լասկոի կոմսին հետ կենակցիլ», իսկոյն ընդունեցի ձեր պատճառաբանութիւնները. մինակ ձեր զաւկի մասին չկրցանք համաձայնիլ. Ապահով էի որ կոմսը ձեռքէն եկածը պիտի ընէր աղջիկը առնելու համար. Ինչպէս կը տեսնէք, գուշակութեանցս մէջ չեմ խաբուէր. Կոմսը որ հաւանաբար միտքէն չպիտի անցուներ ձեր ետեւէն վազել, եթէ աղջիկը իրեն թողած ըլլայիք, իսկոյն զձեզ փնտռել սկսաւ. Ինչպէ՞ս կ'ըլլայ որ մեր ձեռք առած բոլոր զգուշութեանց հակառակ իմացաւ ուր ըլլալնիս. Չեմ գիտեր. Բայց սա ստոյգ է թէ բոլոր ներներս գտաւ եւ վազեց Մէնդոն եկաւ մի միայն իր աղջիկը առեւանգելու նպատակաւ որով կը հաստատուի թէ հազար անգամ իրաւունք ունէի երբ կըսէի ձեզ «Զաւակնիդ հետ մի՛ առնուք».

Կոմսուհին գլուխը կուրծքին վրայ կախեր էր.

—Ինձի մտիկ կ'ընէ՞ք, հարցուց Պ. տը Սանզաք.

—Այո՛, մտիկ կ'ընեմ, պատասխանեց.

—Ուրեմն պէտք կայ ոգի ու կոծ արձակելու, յուսահատութեան մատնուելու անոր համար որ Լասկոի կոմսին կամքն ուզեր է իր աղջիկն իր ձեռամբ մեծցուցնել. ես չեմ կարծեր. Ինչ որ ալ ըլլայ, զաւակնիդ մեռած չէ.

—Ինձի համար մեռած է, ըսաւ մանկամարդ կինը սրտաճմլիկ ձայնով մը.

(Շարունակելի)

—Ի Փէշթա Դանուբի եզերաց վրայ Էֆֆէլեան Աշտարակի մը շինութեան ձեռնարկուած է, բայց [illegible] ն 130 մէթր բարձրութեամբ, յ[illegible] տեսարան մը պիտի պ[illegible] աբրակաս երկրին վ[illegible]

—Ֆրանսական [illegible] երկու հետազոտիչ [illegible] զրկէ յԱփրիկէ, գինուորակ[illegible] համատարութեան ներքեւ, մին խուզարկելու Նիկէր գետին վրայ վերջերս Ֆրանսայի թողեալ երկիրը, միւսն ալ խուզարկելու Սահարայի մինչեւ միւս կողմը շինուելիք ֆրանսական երկաթուղւոյն վայրը։

—Այապամայէ (Միաց. Նահանգք) կը ծանուցուի թէ առաջնակարգ գերդաստանէ մը Ուոլթըր Նընիլի անուն երիտասարդն, որ փայլուն տաղանդ ցուցած էր լրագրութեան մէջ, այս օրերս անդարմանելի կերպիւ խելագարած է՝ չափազանց քանակութեամբ սիկարէթ խմելուն պատճառաւ։

—Անգլ. լրագիրք խօսելով կարդինալ Նիւմանի և Լիտսըն կանոնիկոսի մահուան վրայ, որոց առաջինն անգլիացի կաթոլիկ եկեղեցականութեան մէջ և միւսն անկիւքան եկեղեցականութեան մէջ ժամանակիս ամենէն ճարտարախօս քարոզիչներն էին, գիտել կուտան թէ երկուքն ալ սովոր էին գրաւոր և առանց գերատանական շարժումներու կարդալ իրենց քարոզներն, որք եկեղեցական պերճախօսութեան թանկագին հրաշակերտներ են, այսու ոչինչ թողով յանպատրաստից խօսելու պատահականութիւնք։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՐԱՒԷՐ

ԱՌ ԱԶԳ. ԵՐԵՎԱՓՈՒԱՆՍ

Ազգային ժողովոյ Ե. նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Ուրբաթ, 7 Սեպտեմբեր, ի Խորհրդարան Ղալաթիոյ։

Առեանը պիտի բացուի ժամ ճիշդ 6ին և փակուի 9ին։

Կը հրաւիրեմք Ազգային երեսփոխանները որ հաճին առանց զանցառութեան ներկայ գտնուիլ։

Մնամ ազօթարար

Ի Դիմաց Ամբ. Ս. Պատրիարք Հօր

Պատրիարքական Փոխանորդ

ՆԵՐՍԷՍ Վ. ԱՐՍԼԱՆԵԱՆ

4 Սեպտեմբեր 1890

ՕՐԱԿԱՐԳ

Ա. Հրաժարական Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր. (Դ-ն է)։

Բ. Ընտրութիւն Ա. Առենապետի։

Առենադպիր

Մ. Ե. Մէլիքեան

ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆ

ԱԶԳ. ԿԵՂՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Ինչպէս արդէն ծանուցինք, խառն ժողովն երէկուան համար հրաւիրեալ էր ի նիստ գումարիլ ի Պատրիարքարան։ Կրօնական ժողովէն ներկայ էին՝ Արժ. Յակոբ Ծ. վրդպ. Այոան, Արժ. Յովհաննէս Ծ. վրդպ. Արշարունի, Արժ. Վահան Ծ. վարդապետ Յակոբեան, Արժ. Սահակ Աւագ քահանայ Տ. Սարգսեան և Արժ. Կարապետ քահանայ Սեթեան։ Քաղաքական ժողովէն ներկայ էին Մեծ. Անտոն էֆ. Հաճեան և Յովհաննէս էֆէնտի Կըրճիկեան։ Նոյնպէս ներկայ էին Ազգ. ժողովոյ Բ. Առենապետ Մեծ. Քրիստոսատուր էֆ. Ղազարոսեան և Առենադպիր Մեծ. Մկրտիչ էֆ. Մելիքեան։

Թէ՛ կրօնական և թէ՛ Քաղաքական ժողովոյ հրաժարեալ անդամք ո՛չ անձամբ եկած էին և ոչ ալ գրով պատասխանած Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդ Հօր վերջին թախանձագին հրաւէրին։

Ներկայք նիստ կազմեցին ընդ նախագահութեամբ Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդ Հօր և նկատելով որ ժողովականաց ոմանք հրաժարեալ ու ոմանք արդէն սկիզբէն ի վեր միշտ բացակայ կը գտնուին, նկատելով որ այս կազմուածեալ վիճակին մէջ անկարելի է Խառն ժողով գումարել և Ներկայ փափուկ պարագայից մէջ առանձին գործելու պատասխանատուութիւն ստանձնել, ընտիրուեցան խմբովին հրաժարիլ։ Կրօնական ժողովոյ ներկայ անդամք հաւաքական հրաժարագիր մը պատրաստելով ստորագրեցին, Քաղաքական ժողովոյ երկու անդամք ալ առանձին հրաժարականներ պատրաստեցին։

Այս հրաժարագիրք պիտի մատուցուին Ազգ. ժողովոյ վաղուան նստին։

Կը լսենք թէ Ազգ. երեսփոխան Աւետիս էֆէնտի Սուրէնեան հրաժարած է երեսփոխանական պաշտօնէն։

Վսեմ. Պ. Կարապետ Եղեանց այսօր կ'այցելէ Ազգ. Պատրիարքարանը, երուսագեմատունը և Ազգ. Հիւանդանոցը, և յետոյ Մաքրիգիւղ կ'երթայ յայցելութիւն Ամեն. Տ. Խորէն Ս. Պատրիարք Հօր։

Պ. Եղեանց որ Բերա, Կրանդ-Օթէլ կը բնակէր, այս իրիկուն իւր բնակութիւնը կը փոխադրէ ի Գատը գիւղ ուր շաբաթի մը չափ պիտի մնայ օգտագործութեան համար։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՁՆՈՐՀՄԱՆՑ ՑԱՆՁՆԱԺՈՂՎՆ

Ցանձնաժողովոյ չորրորդ նիստը տեղի ունեցաւ այս երկուշաբթի օր, ընդ նախագահութեամբ Դատաւոր Նախարար Վսեմ. Բիզա փաշայի։ Այդ նստի աշխատութիւնք բարդուելով նախորդներուն վրայ, չեն կազմեր այնպիսի ամբողջութիւն մը որ իրր հիմ ծառայէ լուծման մը որ թէ՛ կայս. կառավարութիւնը գոհացնէ և թէ՛ չահկից հասարակութեանց ըղձից գոհացուցմ տայ։

Իրաց այս վիճակ պարզապէս անակնկալ պարագայներէ առաջ եկած յապաղումի մըն է, որոց մէջ իւր բաժինն ունի նաեւ ցանձնաժողովին կողմէ ի բայատրութիւն հրաւիրեալ երկու յոյն սինոդականաց բացակայութիւնը։

Ինչպէս արդէն ըսինք, Հայոց խնդիրքներուն հինգը Ցունաց Պատրիարքարանի խնդիրքներու հնգին համանման ըլլալով, ցանձնաժողովը կըրցած է զանոնք աւարտել միահոգոյն ուսումնասիրութեամբ մը։ Կը մնան տակաւին Հայոց վերաբերեալ ուրիշ հինգ կէտեր,—որոց մին կը վերաբերի հայքահանայի մը ձեռամբ կատարուած երկրորդ ամուսնութենէ ծնած զաւակաց, և միւսը ազօթքի խնդրոյ մը։ Այս երկու խնդիրք մասնաւոր քննութեան մը չեն կարօտիր և Ցանձնաժողովը սա եզրակացութեան յանգած է թէ պատրիարքարանաց կը վերաբերին։ Միւս երեք կէտերն ալ երկրորդական կարեւորութիւն մը ունին։

Ցանձնաժողովն իւր նախորդ նիստերուն մէջ ընդհանուր կերպով տեղեկացաւ բոլոր կէտերուն։ այժմ իւր աշխատութիւնը կեդրոնացուցած է խորապէս ուսումնասիրելու մէկ կողմէ՝ ֆէրմանները, պէրաթներն ու եպարքոսական զանազան թէզքէրէները, և միւս կողմէ՝ երկու Պատրիարքարանաց տեղեկագրերն ի մասին այդ պաշտօնագրոց, ինչպէս նաեւ այդ երկու հոգեւորական իշխանութեանց թագրիրները։ Այս քննութիւն մէկ կամ երկու նիստ եւս պիտի գրաւէ, յետոյ որոյ տեղեկագրի խմբագրութեան պիտի ձեռնարկուի։

Ընդհանրապէս չի կարծուիր որ յանձնաժողովոյ աշխատութիւնք կարենան այնպիսի ելքի մը յանգիլ որ լիովին համապատասխանէ երկու կողման ըղձից, ըստ որում Հայոց Պատրիարքին նոր հրաժարականն ինչպէս նաեւ երկու յոյն եկեղեցականաց Ցանձնաժողովէն բացակայիլն՝ անմիջական լուծում մը դիւրացնող պարագայներ չեն։ միւս կողմէ պէտք չէ մոռնալ թէ Ցանձնաժողովոյն միակ պաշտօնն է խնդիրները քննել։ Արդ, նոյն իսկ այս քննութիւն ամուլ կը մնայ, քանի որ դէմ առ դէմ բանակցութեամբ կատարուած չէ։ (Մ-ն-դէս-ս)

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Վ Ա Ր Ժ Ա Ր Ա Ն

(ԴէպէրէՊէկ է՝ տէրէկէս)

Վարժարանիս ԺԱ. շրջանի վերաբացումը տեղի կ'ունենայ Սեպտեմբ. 10 երկուշաբթի և անմիջապէս դասախօսութիւնք կ'սկսին։

Ներկայ տարւոյս մէջ վարժարանն ընդարձակ և օգտակար շէնքի մը մէջ փոխադրուած ըլլալուն նոր կարգադրութիւններ եղած են նաեւ լաթոշակ գիշերօթիկներ ընդունելու։

Դաւառացի ծնողք եւս պիտի փութան անշուշտ օգուտ քաղել այն դիւրութիւններէն զոր կ'ընծայէ իրենց սոյն վարժարանը՝ խիստ չափաւոր գնով գաւառներէն գիշերօթիկ աշակերտուհիներ ընդունելով։

Ամէն կողմերէ ձրի գիշերօթիկներու համար եղած առաջարկութիւնք ցուցօք տրուած են մերժել, որոշեալ թիւն արդէն լրացած ըլլալով։

Նոր աշակերտուհի տալու և մանրամասն տեղեկութիւն ստանալու համար՝ դիմել ի վարժարան ընկերութեան Պատրիարքական փողոց թիւ 12. Սեպտեմ. 10էն սկսեալ ամէն առաւօտ։ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

1890 օգոստ. 28

Գուս. գարու.

ՄԵՍՐՈՊ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ

Բ Ա Ռ Ա Ր Ա Ն

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՀԱՅ ԱՇԽԱՐՀԻԿ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

Հրատարակեցաւ 42րդ թերթն որ կը հասնի մինչեւ Munir բառը։

«ՎԵՐԵԼՔ ԾԱՐԱՐԱՏ». — Հետաքրքրաշարժ ճամբորդութիւն Անգլիոյ երեսփոխ. ժողովոյ արեւելասէր անդամ և պերճախօս ատենաբան մեծայարգ Պ. Ճէյմս Պրայսի ի Կաւկասիա և ի հայաբնակ գաւառս, առաջին անգամ Մասեաց գագաթն ելնելն, և այցելութիւնն յէջմիածին։—Հեղինակ՝ Պ. ՃԷՅՄՍ ՊՐԱՅՍ. Թարգմանէց՝ Գ. Ե. Բարագեան։ Գին 4 դրուշ։ Պաղտատլեան ընտիր տպագրութիւն։

Մ-ղէ Մ-ն-ն պատկերազարդ հանդիսի սեպտ. 1ի թիւը կը պարունակէ «Բարի Գալուստ, ուտանաւոր, Ա. Գ. Փանոսեան—Ան վշտակիրն Եղիա Տէմիրճիպաշեան, Մ-ն-ղ-ի—Շանամկանց թակարդ մը—Մամը—Գիտական զրոյցք—Ընթերցանութիւն—կարճ խորհրդածութիւններ—Մանկական զուարճալիք—Ճամբորդութիւն ի Հիւսիսային Բեւեռ»։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ

Սկիւտարի կառավարիչ անուանեցաւ Մաշուք պէյ, նախորդ անօրէն թաղապետութեան Գատրգիւղի։

Հալէպի Նահանգին Զէյթուն գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Շաքիր էֆէնտի, Նախորդ գայմագամ Զըմմարի։

Այնթէպի Նահանգին Մէկրի գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Ալի Ղալիպ պէյ, գայմագամ Մէրմէրիսի։

Նոյն Նահանգին Մէրմէրիս գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Հիւսնի պէյ, գայմագամ Մէկրէի։

ՌՈՒՍԻՈՅ ԴԱՀԱԺԱՌԱՆԴ

Ռուսիոյ գահաժառանգ իշխանին ի Կ. Պոլիս այցելութեան առթիւ լինելիք ընդունելութեանց պաշտօնական ծրագիրը պատրաստուած չէ տակաւին։ Հաւանաբար վերջնական կարգադրութիւնք պիտի որոշուին ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտովի վերադարձէն յետոյ։ Պ. Նէլիտով մայրաքաղաքս պիտի գայ հոկտեմբերի սկիզբը, եւ գահաժառանգ իշխանը՝ նոյն ամսոյ մէջ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ Տիարպէքիրէն եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէր թէ ձէզիրէի ու Մարաշի մէջ հնոտախտ որ և է դէպք չէ պատահած։

Հիճազի ու Հալէպի կուսակալութիւններէն եկած հեռագրեր եւս կը ծանուցանեն թէ այդ նահանգաց մէջ հնոտախտ ոչ է դէպք պատահած չէ։

—Առողջապահական վարչութեան հասած տեղեկութիւնք կը ծանուցանեն թէ Թայզանի մէջ ոչ միայն հընտախտը գոյութիւն չունի, այլ կասկածելի հիւանդութիւն մը անգամ տեսնուած չէ։

Այս պաշտօնական տեղեկութենէն զատ, տեղւոյն անգլիական հիւպատոսը տեղեկագրով մը ծանուցած է թէ Թայզանի առողջապահական վիճակը խիստ գոհացուցիչ է։

Այն ռուս վաճառականք, որք կարեւոր յարաբերութիւններ ունին օսմանեան երկրաց հետ, խնդրած են զանց առնուլ այն բժշկական քննութիւնը որ Գավաքի առջեւ կը կատարուի Թայզանէ եկած նաւերու համար։

ԿԱՒՈՒԱԾԱԿԱՆ ՖՈՒՆԻՔ ՊԱՇՏՕՆԵԱՑԻ

Ձեռնհաս իշխանութիւնը տեղեկանալով որ կաւուածական քնին պաշտօնեայք և քարտուղարք գիւղերու մէջ ձրիաբար կը սնանին, հրահանգ ուղղեց ամէն կողմ որ, ըստ տրամադրութեան յատուկ հրահանգի մը, այդ կարգի պաշտօնեայք իրենց այցելած տեղերու մէջ ժողովրդեան ու պաշտօնէից բեռ մը ըլլալու չափ հիւր չըլլան և ամէն պարագայի մէջ իրենց պաշտօնին արժանապատուութեանը հակառակող ընթացքի մէջ չդտնուին։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Թուրքիոյ և Պարսկաստանի սահմանագլխոյ մէջեւ երբեմն պատահած ոտնձգութեանց պատճառաւ հարկ տեսնուած էր սահմանները վերջնապէս որոշել։ Արդ, Խարիճիլի պաշտօնեայներէն Ղալիպ պէյի նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողով մը, որ երէկ ի Նիստ գումարեցաւ, պաշտօն ունի քննել սահմանագլխոյ առթիւ պատրաստեալ ծրագրերը։

Պ. ՊՈՐՆԻԷԻ ԹԱՏԵՐԱԽԱՂԸ

Ինչպէս կը յիշուի, Ֆրանսացի Պ. Պորնիէ Իսլամաց Մարգարէին անուամբ թատերախաղ մը հեղինակած էր, որուն Փարիզու մէջ ներկայացուելն արգիլուեցաւ Վեհ. Սուլթանին կողմէ առ ֆրանսական կառավարութիւնն յայտնուած փափաքին համաձայն։

Արդ, այս թատերախաղ, կ'ըսէ Հէյէ-Ր, անգլիերէնի թարգմանուեր և կարճամիտ ոմանք ուզիր են ներկայացնել զայն, սակայն Իշխան Մ-ն-դ-ր կը ծանուցանէ թէ Լոնտոնի մէջ կազմեալ իսլամական ընկերութիւնն այս առթիւ բողոքագիր մը պատրաստած է և հազարաւոր ստորագրութեամբ մատուցած է անգլիական կառավարութեան։

ՓՐԼՏԻ ԺԷՆԵՐԱԼ

Մալիէին և Քրէտի ժէնէրալ Օթօման դրամատան միջեւ առկախ հաշուոց կարգադրութեան համար գոյացեալ համաձայնութիւնը վաւերացած է կայսերական Իրատէի։

Ե Ա Ֆ Ա

Եաֆայի շրջակայ դաշտերու և նարնջենեաց պարտէզներու ոռոգման համար երկու առաջարկութիւնք եղած էին Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան, մին Ֆիլիպ Մէլհամէ էֆէնտիի և միւսն ալ Պ. Ալէքսանդր Ժիրարտէնի կողմէ։

Արդ, կ'ըսուի թէ Նախարարութիւնը՝ Մէլհամէ էֆէնտիի ծրագիրը տէրութեան շահուց աւելի նպաստաւոր և պայմաններն ալ աւելի շահաւէտ գտնելով, անոր ազերսագիրը նը կատողութեան առած և քննութեանց ձեռնարկած է։

ՄԱՐՍԱՑԻՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ

Ալիւրի և քարիւղի խնդիրն որ թուրքևռուսական առևտրական դաշնագրոյ բանակցութեանց պահուն առաջ մնացած էր, լուծուած է հետեւեալ կերպով։

Ռուսական ալիւրին ի Թուրքիա ներմուծման պահուն հարիւրին տասն մէկուկէս զրուշի մաքսատուրք մը պիտի առնուի և քարիւղէն տասներկու զրուշ։ Այս զեղչին փոխարէն, Բ. Դուռն հաւանութիւն ստացած է որ ռուսական ուրիշ կարգ մը ապրանաց ի Թուրքիա ներմուծման մաքսատուրքը բարձրացուի։

—Ռուս կառավարութիւնն որոշեր է ի Ռուսիա ներմուծեալ օտար ծխախոտէն 20 առ 100 մաքսատուրք մը առնուլ յետ այսորիկ։

ՈՂՈՂՄՈՒՆՔ Ի ԿԻՒՄԻՇԽԱՆԷ

Տրապիզոնի գաւառական լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ անցեալ ուրբաթ յոյդահոս անձրև տեղալով, ի Կիւմիշխանէ գետակներն յորդեր և բաւական վնաս պատճառեր են գաւառակին չրջակայքն ու Կարնոյ ճամբուն վրայ գտնուած պարտէզներուն։ Տասն եւ եօթը խաներ, տուներ ու խանութներ փլեր եւ 69 տուներ ու պարտէզներ աւազներով լեցուեր են։ Եղած վնասը երեք հազար ոսկւոյ չափ կը հաշուի։ Կարնոյ ճամբուն աւրուած մասերու նորոգութեան համար ալ տասն հազար ոսկւոյ պէտք կայ։ Կիւմիշխանէի բնակիչք, որք ընդհանրապէս երկրագործութեամբ կ'զբաղին, զրկուելով իրենց արտերէն ու հունձքերէն, մեծ վնասուց ենթարկուած են։ Այդ ողողմանց պահուն մարդու կորուստ պատահած չէ, սակայն շատ մը մարդիկ անպատսպար մնացած են։

Տրապիզոնի կուսակալը նահանգին մէջ հանգանակութեան մը ձեռնարկած է ողողելոց օգնելու համար։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Սէլանիկի Նահանգին մէջ այս տարի սիրած երաշտութեան պատճառաւ 50-60,000ի չափ երկրագործք թշուառութեան մատնուած էին, ուտեստի համար հարկ եղած արմտիքէն իսկ զրկուելով, և Նահանգին կուսակալին նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողով մը որոշած էր որ թեթեւ տոկոսով մը 200,000 ոսկւոյ չափ փոխառութիւն մը ըլլայ Օսմ. Կայս. Պանքային և բաշխուի կարօտ երկրագործաց։

Արդ, այս որոշումը Բ. Դրան հաղորդուելով, Նախարարաց Խորհուրդն, յետ խորհրդակցութեանց, յարմար դատած է այդ փոխառութիւնը եւ ըստ այնմ տեղեկագիր մը մատուցած է Վեհ. Սուլթանին, որ հրամայած է այդ գումարի փոխառութիւնը կատարելով, արդարութեամբ բաշխել կարօտ երկրագործաց։

Կայս. սոյն Իրատէն հաղորդուած է Սէլանիկի կուսակալութեան։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Երէկ, միջօրէէն յետոյ անձրեւները վերսկսած ըլլալով Մուսթաֆա փաշայի և Հարմանլրի շրջակայքը, երկաթուղւոյ գծերուն նորոգման աշխատութիւնք նոր յապաղումի մը կրեցին։ Այս կացութեան և անձրեւներուն պատճառած վնասուց սաստկութեան պատճառաւ, հաւանական չէ որ կառախմբոց կանոնաւոր երթեւեկութիւնն սկսի երկուշաբթիէն առաջ։ Արեւելեան ճեպընթաց կառախումբն որ երէկ Իզմայլաքաղաքս պիտի հասնէր, տակաւին Փիլիպէ կը գտնուի ուր պիտի մնայ մինչեւ որ ուղեւորաց և բեռներու փոխադրումը կարենայ կատարուիլ։

Ադրիանուպոլսոյ և Հարմանլրի միջև ո՛չ մէկ կառախումբ կարենալ երթեւեկելուն պատճառաւ, Եւրոպոյ հետ ցամաքի ճանրով թղթատարական յարաբերութիւնք ընդհատուած են նը. մանապէս։

ՑԱՐՁԱԿՈՒՄ ՄԸ

Պէպէք բնակող Ֆրանսացի Պ. Անթուան Քէէրէն կիրակի օրը որսորդութեան համար հրացան ի ձեռին կը պտտէր Պէպէքի բարձանց վրայ երբ երկու հոգի դէմն ելնելով, կ'ազդարարեն իրեն կենալ, սակայն Պ. Անթուան կարեւորութիւն չտալով ճամբան կը շարունակէ։ Երկու մարդիկ կ'սկսին հալածել որսորդն, որ ետին կը դառնայ տեսնելու համար թէ ո՛րչափ հեռու են իրմէ, սակայն այս վերջինք քար մը կը նետեն և Պ. Անթուան գետինը իյնալով կ'սկսի հոն գըտնուած զառիվայրէ մը գլորուիլ, բայց և այնպէս ինքզինքը բռնելով ոտքի կ'ելնէ։ Երկրորդ քար մը Պ. Անդուանի ոտքէն կուգայ եւ դարձեալ գետինն իյնալով զառիվայրէն կը գլորի եւ քիչ մը վերջէն կը յաջողի ոտքի ելնել ու առնուլ իւր հրացանն, որ ձեռքէն ինկած էր։ Մօտը ջուրի ճանրուն վրայ աշխատող գործաւորք տեսնելով կոկսին պոռալ եւ այդ երկու մարդիկ կը փախչին։ Պ. Քէէրէն Պէպէք երթալով ոստիկանութեան իմաց կուտայ եւ միւս կողմէ տեղեկութիւն կուտայ նաև Ֆրանսական հիւպատոսարանին։ Այս մարդիկ անցեալները պարտիզպան մը եւս կողոպտեր են այդ կողմերը։

ԶԻՆՈՒՈՐԱՑ ՈՒՏԵՍՏ

Վեհ. Սուլթանը տեղեկանալով որ զինուորաց ուտեստին համար հայթայթիչ վաճառականին կողմէ տրուած բրինձին մէջ ճճիներ կը գտնուին, հրամայած է անմիջապէս քննութիւն մը կատարել և արդիւնքն իրեն մատուցանել։

Կայս. պալատան առաջին քարտուղարը՝ կայս. սոյն հրամանը հաղորդած է Սպարապետի Դրան, որ հարկ եղած քննութիւնները կատարելով, արդիւնքը մատուցած է Վեհ. Սուլթանին։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ

Տրապիզոնի լրագրոյն տեղեկութեանց համաձայն, տեղական կառավարութիւնը ձերբակալած է Գարապէյլրգ օղլու Մէհմէտ և Շէհվատ անուն երկու աւազակներ, որք Սպեր գաւառակին մէջ կասպատակէին աւարառութիւններ ընելով։ Այս երկու աւազակներ ընդ հսկողութեամբ կարին զրկուած են։

ԱՆՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ԱՄՈՒՍԻՆՆԵՐ

Սապահի մէջ կը կարդանք թէ ի Բերա Բանկալթի Պայըր փողոց բնակող Պողոս անուն մարդ մը, տասն եւ ութ տարիէ ի վեր ամուսնացած, ապօրէն յարաբերութիւններ կունենայ Բերուզ անուն դերձակուհիի մը հետ, որ իւր տան մէջ կ'աշխատէր։ Պողոս անցեալ օր պատրուակաւ մը իւր կինը տունէն հեռացնելէ յետոյ իւր գոյքերն առնլով Բերուզի հետ Սինէմքէօյ կը փախչի եւ հոն նախապէս պատրաստուած տան մը մէջ կառանձնանայ։ Քիչ յետոյ կինը տուն կը վերադառնայ և տան խառնի խուռն վիճակը տեսնելով կը կարծէ թէ գող մտած է եւ կ'սկսի աղաղակել, սակայն յետոյ իրողութիւնն հասկցուելով, ոստիկանութեան իմաց կը տուուի։ Ոստիկանութեան պաշտօնեայք նախընթաց գիշեր Սինէմքէօյ երթալով Պողոսի ու Բերուզի գտնուած տունը կը կոխեն և սիրահարն ու սիրուհին ձերբակալելով Կալաթա Սէրայ կը տանին։

Նոյն թերթը կը պատմէ նաև թէ Սամաթիա բնակող յոյն կին մը, քսան տարեկան մանչ զաւակի մը ու երեք աղջկան տէր, թափառաշրջիկ տասն և ութ տարեկան յոյն երիտասարդի մը սիրահարուելով, անցեալ օր իւր տունէն փախեր է այդ երիտասարդին հետ։

Ի Սիրքէճի երկաթուղւոյ նորակառոյց կայարանին շինութիւնն աւարտած ըլլալով, մէկ ամիսէն բացման հանդէսը պիտի կատարուի։

—Ըէժիի տնօրէն Պ. Օպուանօ երէկ եւս Ոստիկանութեան Դուռը հրաւիրուեցաւ և ներկայ գտնուեցաւ իրեն վրայ ատրճանակ պարպող Պէնտաի հարցաքննութեանց։

—Մաքսային վերատեսչութեան ընդհանուր քննիչ և մաքսային ժողովոյ անդամ Աբրիմ պէյ՝ օտար ապրանաց մաքսատան տնօրէնի փոխանորդ կարգուած է։

—Սաղոմ կ'իմանայ թէ թաղապետական չրջանակաց ընդհանուր քննիչ Սալահէտտին պէյ երէկ թաղապետութեան թ. շրջանակն գնացեր և տումարները կնքոյ ներքեւ առեր է։

—Ի Բերա եէնի Շէհր բնակող Մարիոս անուն մարդ մը երէկ գիշեր իւր տան շրջակայ գիներնուներէ մէյոյն մէջ լաւ մը արբենալէ յետոյ տուն գնաց և հոն յանկարծամահ եղաւ։

—Կայս. Իրատէ մը հրամայած է որ Քարբերդի Մալաթիա գաւառին մէջ գըտնուած Սուլթան Սու անուն ագարակն ասպատանի վերածուի և երկու հեծելազօրաց նոր գումարտակներ կազմուին այդ ասպատանին մէջ ծառայելու համար։

—Ցառաջիկայ կիրակի, Վեհ. Շահին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, պարսկական դեսպանատան մէջ հացկերոյթ մը պիտի տրուի։

—Հալքալըի տիպար—ագարակին ու վարժարանին շինութիւնն աւարտեր է։

—Զորս առ հարիւր տոկոսաբեր նոր փոխառութեան առժամեայ թղթոց՝ սէհիմներու և Տախիլէյներու հետ փոխանակութիւնը կը շարունակուի կանոնաւորապէս։ Մինչեւ ցարդ 350,000 օսմ. ոսկւոյ առժամեայ թուղթեր յանձնուած են։

—Երկու շաբաթէ հետէ ընդմիջարար տեղացող անձրեւներն հետզհետէ սաստկանալու վրայ են և մայրաքաղաքս ձմեռնային երեւոյթ մը առնուլ կ'սկսի։ Ուրեք ուրեք անձրեւները թեթեւ ողողումներ յառաջ կը բերեն, գլխաւորաբար ի Ֆէրիքէօյ, Քէատ հանէ, Գասըմ փաշա և Վոսփորի քանի մը գիւղերուն մէջ։ Քանի մը թեթեւ վնասներ ալ պատահած են, օրինակի համար պատերու կործանում, նաւակներու ընկղմում և այլն։ բայց մարդու կորուստ չի կայ բնաւ։

Նախընթաց գիշեր կայծակ իջաւ անգլիացի Պ. Պարքէրի տան վրայ ի Պէպէք և վերնայարկի սենեակ մը կործանեց։

—Երէկ Մալիէի պաշտօնատան առջեւէն անցնող տան կառք մը, որ որընթաց կարչէր, մարդ մը կոխոտելով վիրաւորեց։ Կառապանն անմիջապէս ձերբակալուեցաւ։

—Երէկ Ադրիանուպոլիս զրկուեցան չորս հարիւր երեսուն և ութ նոր զինուորներ։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Հեռագրական գործակալութիւնք այսօր դարձեալ հեռագիր չհաղորդեցին։

ԳՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 6 Սեպտ.

Օսմանեան Ցանձնագիրք

Ներկայ Երեկոյ գոց. (Մինչեւ)	Ս. Սերի	Գ. կ. 20 23
Գերագոյն գոցուելէն վերջը	»	» 20 23 1/2
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտեան բացուելու	»	» 20 22
Նոր տոկոս	»	» 20 2 1/2

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՏՈՒՆԵՐ

Ներկայ Երեկոյ		61 16
Գոց առաւօտ		61 10
Նոր տոկոս		61 14

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐՏԱՔԻՆ

Նախապատիւ	Ա. Սերի	Գ. կ. 43
»	Բ. »	» 25
»	Գ. »	» 20 22

ՑՈՒՑԱԿՆԵՐՈՎ

Յոսիէթի ֆէնէրալ	Ոսկի Լ.	5 5
Ռեգիի ֆէնէրալ	Սամ. »	9 27
Գամրք ալ Գոնոր	» »	7 7
Սամ. Շամէմ էվլատլար	» »	5 3
Ֆրանսայէ	» »	507
Բանքէ Ոթոմանէ	Ֆր.	79 1/4
Բանքէ Ոթոմանէ Լոտիքոմի	Գ. կ.	137

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՎ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 10
Անգլիական ոսկի	»	110 7
Մարք (գերմանական ոսկի)	»	107 90
Իմպերիալ	»	91 15
Ռիալիզ	»	51 16
Լուսլի թղթադրամ	»	7 6
» արծաթ	»	95
Մէճիտ. արծաթ. (ասորը)	»	107 38
Վ. ֆրանգ	»	1[illegible]3
Լինգոտ	»	102 20
Մեխէլիք	»	100 10
Թատիֆէ	»	13 10

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 17 Սեպտեմբեր, ժամ 3 վայր. 40 երեկոյ

Արտաքին Ռանթի 3 %	95 15
» » 4 1/2 %	106 80
Օսմանեան գանձարանի Սերի Դ.	19 25
Օսմանեան երկաթուղի	81 25
» Լիւքսի բանքնոթերուղիք	323 75
Պանք Ոթոմանէ	642 50
Գրէտի Լիոնէ	806
Իսպանական Ռանթի 5 %	95 75
Անգլիական 3 %	476
Բրէտրիթէ Թրէտը (1890)	416 25
Եգիպտական մթացեալ	494 62 1/2
Պանք ալ Բարի	867 50
Սամ. մարտ արծէթեղէն	471 25
Մուէթիքի ֆրանքը	2402 50
Ազատական արտաքին	78 11/16
Ռիո Թինթօ	666 25
Մէճիտիէօ	713 75
Զէջ Լիոնայի վրայ	25 27

Լոնտոն, 17 Սեպտ. ժամ 6 վայր. — երեկոյ

Անգլ. գանձարանի	95 9/16
Սամ. » Սերի Դ.	18 7/8
» » » Ա	43
» » » Բ	25
» » » Գ	18 7/8
Փոխառութիւն 1877	103 1/2
Պանք Ոթոմանէ	15 3/8
Եգիպտական մթացեալ (Խեդիվիէ)	97 9/16
» առանձ. (բրիվիլեժիէ)	— —
Տարա Մաճիկ	84 1/4
Ցօհանեսպուրգ (փոխառ. Բոչիէր)	102 1/4
Չիլիական 5 %	94
Մոնտէվիդէօ »	78 1/2
Լուսական 1889	99 1/2
Փոխառութիւն Բարիզի վրայ	25 27

Վիեննա, 17 Սեպտ. ժամ — վայր. —

Օսմանեան երկաթուղի	36 50
» Լիւքսի բանքնոթերուղիք	137 50
Փոխառակութիւն Լոնտոնի վրայ	112 55

Պերլին, 17 Սեպտ. ժամ — վայր. —

Փոխառակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 40
Բուլղարական թղթադրամ	263
Օսմանեան երկաթուղի	81
Օսմանեան ցօնսոլիտէ Սերի Դ.	19 70[?]

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԲԱՐԻԶ, Ե. ԷՆԳԼԷՐԱՆԵԱՆ

ՏԱՐԵՐՔ ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒԻ

Ա. եւ Բ. Տարի

Մանկավարժական նոր գրքոյն մեթոդով պարապմունք ընկերք գրած մ'է, ուր այսկերպ այբբենին վերջ, պիտի ուսանի գրագիտիներ կազմել և խօսակցիլ։ Իսկ Բ. մասը կը պարունակէ ի-ցաքանչիւր դասերու բառերն, հարցումներ, հրամանքներ, չարաբերութեան վարժութ

Տպարան եւ Գրատուն Գ. Պաղտասարեան

ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԱՄ ԹԻՒ 14, Կ. ՊՕԼԻՍ

ԸՆԴ ՄԱՄԼՈՒ

Նոր Աշխարհագրութիւն Գ. ԱՍԼԱՆԵԱՆ, երրորդ տպագրութիւն տարարուեալ եւ զերարդակեալ գին 7 դրշ.

Առաջին Դիրքագրութիւն ի Հայ բարբառ. Ա. Յ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ երկրորդ տպագրութիւն ծախսեալ գին 4 դրշ.

Գրպանի Բառարան Գրաբարի ի Հայ եւ Յունարեն Գրիգոր Տպագրութիւն գին 12 դրշ.

Գրատանս աւելորակ գրոց ցուցակը ձրի կը տրուի կարիքաւորաց:

ՀԻՄՈՒՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԵՂԱՆԱԿ

ԾԻՐԱՆԵՐԷՆ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ա. ՏԱՐԻ

Բ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Բարեփոխեալ եւ յոյժ Ճոխացեալ

Վ—Ի—Ր—Ա—Բ—Ա—Ն Ի—Ր—Ի—Ր—Դ Ա Ի—Ն—Ի—Ա—Ն

Ի Մ—Ի—Ն—Ա—Ն ԸՆԿԵՐ—ՈՒԹԵԱՆ

Ց· Թ· Հինգեանի այդ երկասիրութիւնը մեկ հատիկ իւր տեսակին մէջ իրօրինակ կը յանձնարարէ արդէն այն ջերմ ընդունելութեամբ, ուր արժանացած է պաշտօնական ձեռնհաս մարմնոց և ուսուցչաց կողմանէ։ Այս Բ· տպագրութեան առթիւ գործը բաժնուած է երկու մասանց, որոց առաջինը ֆրանսերէնէ ի Հայ թարգմանութեան, և երկրորդն՝ հայերէնէ ի ֆրանսերէն թարգմանութեան նուիրուած է։ Հրահանգները փոխուած են մեծաւ մասամբ, և անոնց տեղ գրուած աւելի պարզ ու հետաքրքրական հրահանգներ՝ թուակաւելի տուած, նոր կանոններ ու ծանօթութիւններ աւելցուած են՝ աւելի պարզ կերպով բացատրուած, իւրաքանչիւր հրահանգէ վերջ գրուած են խոսակցութիւններ, և այլն, և այլն, այնպէս որ գործը նախորդ տպագրութեան կրկին ծաւալն ստացած է իսկ գնդն վրայ Մէկ դրշուշ ամենաշէնն յաւելումը միայն եղած է։ Ա· տպագրութեանն գինն էր 5 դրշուշ Բ· տպագրութեանն է 6 դրուշ։

Անոնք որ այն գործդն Ա· մասն, այն է «Նոր դասագիրք ֆրանսերէն շարադրութեանն» ունին արդէն, կրնան միայն երկրորդ մասն ունենալ, այսինքն հայերէնէ ի ֆրանսերէն թարգմանութեան մասն, որ ուրոյն կը վաճառի 3 դրուշի։ 115

ԴԱՄԱԿԱՆ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԱՌԻՒՆԵԱՆ ՄԻՀՐԱՆ ԷՖ· Ի

1 ՊԱՏՍԽԱՆԱՊԷՍ ՕՍՄԱՆՆԵՐՆ ԵՒ ԹՈՒԱՆԱՆ. Տիպ Գ· Խուսդիւրուսոյց և զատաբերի իւր վիպերով. այս անգամ կը պարունակէ նաև ձեռագրէ ընտիր օրինակներ։ Գին 1 դրշ.

2 Ի ԹԱՆԻՆ ԱՍԱՐ. Տիպ Դ· Ընթերցասէր որ գերկանոն լեալ կը սրտի և իւրաքանչիւր գասի ներքեւ. Նշանակած է պարկերքին անմանրին յանձնարարեալ։ Այս գիրքը իւր ձեռագիրն ալ ունի։ Գին 60 փարայ։

3 ՅԻՐԻՏԻՒ ՄԵՐԻԱՅԻՑ. Այս գիրքը կը ծառայէ ուսուցիչներուն լրջորէն ընթերցման որ և յոյժ հարկաւոր և թարգմանութեան, որոց համար ի վերոյ ունի մի բաւարարութիւն։ Գին 100 փարայ։

4 ՀԱՄԱՌՈՏ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՅԷ ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԻՒՆ և թարգմանութեան Մուսիթասար Գիւլուսեանի։ Գին 3 դրուշ։

5 ԹՈՒՆԱՍԱՆ ԴԱՎԱՆԵՆԻՆ ՕՍՄԱՆԻՆ. Որ և համառօտ գիտելիք օսմանեան օրէնքաց։ Գին 3 դրուշ։

Վարժարանաց համար 25 առ հարիւր

2—2 զեղչ 330

Մեծաւ է կարիքն թէ, Վիրէն գուրս, փրկութիւն չկայ լեարդի հիւանդներուն համար։ Ο գը Վ—ը Տէլէ—էէրէ, թիւ 6 աղբիւրը, կը պարունակէ մէկ կրամ աւելի պիքարբոնատ ը սուտ քան Սէլէսդինը և 92 միլիկրամ երկաթ փոխանակ 4 ի։ Հետեւաբար, Վալս Տէլիսիէօղլ, թիւ 6, կը բուժէ լեարդը, առանց տկարացնելու հիւանդը։

Վալս Տէլիսիօղներու ընդհանուր մթերանոցն է ի Բարաքէօյ, Տէյիրմէն խան, Ղալաթիա, Կ· Պոլիս։

Վալս Տէլիսիէօղներու գինն է 60 դրուշ 12 շիշերուն համար, որք կը յանձնուին տունը, կամ չոգենաւուց եւ երկաթուղւոյ կայարանները։ 25 շիշերը 112 դրշ· 50 շիշնոց սնուցիչը 216 դրուշ։

406 8—9

ՏՈՒԲ· ՊԵՏՐՈՍ ՕՐՄԱՆԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել արդոյ հասարակութեան թէ ժողովրդեան դիւրութիւն մը ըլլալու համար կը դարմանէ ձրիաբար, ամեն տեսակ և մասնաւորապէս արտաքին ու ծննդական գործարանաց հիւանդութիւնքն, ամեն օր (բաց ի կիւրակէէ) ժամը 2 4 ի Պահէնէ գափու թիւ 18 Ց· Մերկամէթեան էֆէնտի գեղարանը։

53 15—15

ԼԱՔԷՍ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԲԱՐԻՋ

Երաշխաւորեալ Դրամագլուխք

50000000 Ֆրանգ

Ընդհանուր գործակալ Բուրբ Թուրքիոյ

Բ· ՇԷՀԻՐԼԵԱՆ 103

Եսրկիւտիս խան թիւ 1, Պահէնէ գաբու Պոմոզլ

ՍԴՈՒԹԻ ՄՕՍԻՒ ՋԵԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Եղլաբէզ Կ· Պոլիս, 13 գեկտ· 1888

Պարոնայք Սդ· և Պուռն,

Կը ցանիմ որ պաշտօնական գիրքով կարող չեմ փոքրիկ ընել, այլ համանման ուրիշներու փոքրիկներն և այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մորֆիա ձկան իւղն, իր այդ վիճակին մէջ գիւրաբաշխելով և մարսելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս պատաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի հաշուած է, մասնաւորապէս այս յաղող պատարաստութեան մէջ։

Տպագրեալ պատիւ ունի ներկայիս ծանուցանել իր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ Եւրոպայի հռչակաւոր գործարաններէն այն ինչ բերել տուած է նոր և վերջին կատարելագործութեան հաստատ մեքենայներ, ժամանակիս պահանջմանց ըստ ամենայնի յարմար, որոնցմով կարելի է ամէն չափով և ձեւով լուսանկարներ արտագրել ի կատարեալ գոհունակութիւն ամենէն դժուարահաճ յաճախորդաց։

Մեր բազմաթիւ բարեկամք կարող են համոզուիլ մեր ըսածներուն պարզ այցելութեամբ ի մեր գործատուն, ուր կարող պիտի լինին ունենալ դիւրամատչելի գներով ընտիր և ամենամաքուր լուսանկարներ։ Ստացագրեալս միւս անձամբ կը հանէ լուսանկարներն առանց երկրորդական պաշտօնէից ձեռքը ձգելու։

Արդէն 25 տարիներէ ի վեր մեր յաճախորդաց նկատմամբ մեր տան ունեցած բարւոք յարաբերութիւններն ինքնին բացայայտ ապացոյցներ են մեր ըսածներուն ճշդութեան։

Օգը երբ ամպոտ է, լուսանկարն երբէք տարբերութիւն չունենար։ գործատանս մէջ թէ արանց և թէ կանանց համար մասնաւոր վարպարդաբ մը կը գտնուի։

ԼՈ·ՍԱՆԿԱՐԶԱՏՈՒՆ

ՆԻԿՕԼԱՔԻ ԱՆՏՐԻՕՄԻՆՕ

99, Ս—լ—ն Պ—յ—ք—ի Բ—ե—ի—ր Պ—ը, 99

204 Կ· Պ—ի— 31—90

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՆԱՒՈՐ ԵՒ ԳՐԱՒՈՐ

ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ա· տարի 4 դրշ·

Բ· տարի 3 դրշ·

ՀԵՂԻՆԱԿ — ԱՐԻՍՏ· Ց· ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Մանկավարժական եղանակաւ պատրաստեալ սոյն թուաբանութեան Դասընթացքին Բ· տարին եւս հրատարակուեցաւ։ Ուսումն· Խորհուրդն իւր վերջին նոր ծրագրով թուաբանութեան նախնական ուսումը թուաչրջաններու վերածած և այդ ուղղութեամբ կազմուած միայն սոյն դասագիրքը գնահատելով ընդհանուր նախակրթարանաց մէջ գործածելու համար ընդունած է։ արդարեւ այս դասագիրքն ուղղութեամբը բոլորովին նոր և դիւրուսոյց լինելով թուաբանութեան նեղման ճիւղի և կարեւոր գիտութիւնը մանկանց զարգացողական աստիճանին համեմատ պարզուած է։

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով։

Վարժարանաց համար 0/0 15 զեղչ։ 9—12

ՀԱՄԱԶԳԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՕՐԻՈՐԴԱՑ

Վարժարանս վերսին բացուեցաւ այս երկուշաբթի, 3 սեպտեմբեր

Այս առթիւ խնամակալութիւնս պատիւ ունի ծանուցանելու թէ Օր· Ա· Պ· Գիլման, կեղծիով այլ և այլ գիտանալիքներ երկասիրութեանց և ի վերջոյ՝ դասատու ի Կալաքս, Լէնի Մայ Ակ-ռէդ որ, ըստ վերջին յայտագրոյ վարժարանին, վարժարանս համար յատկապէս հրաւիրուած էր ի Պոլիս, պիտի սկսի իւր դասախօսութիւններն և ի մասնաւորի նոր դաս մը առանին տնտեսութեան՝ որուն ներկայ կրնան գտնուիլ վարժարանին նախկին աշակերտուհիք և այլ փափաքող օրիորդք։

Թէ այս դասուն ներկայ գտնուիլ եւ թէ նորէն աշակերտ արձանագրուիլ ուզող օրիորդք կրնան դիմել ամեն օր մինչեւ կէսօր, առ Տիկին Տնտուհին, ի վարժարանն, Լալէ փողոց, թիւ 11, Բերա։

5—6

ԱՌ· ԸՆԹԵՐՑՈՂՍ

Ստորագրեալս պատիւ ունի ներկայիս ծանուցանել իր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ Եւրոպայի հռչակաւոր գործարաններէն այն ինչ բերել տուած է նոր և վերջին կատարելագործութեան հաստատ մեքենայներ, ժամանակիս պահանջմանց ըստ ամենայնի յարմար, որոնցմով կարելի է ամէն չափով և ձեւով լուսանկարներ արտագրել ի կատարեալ գոհունակութիւն ամենէն դժուարահաճ յաճախորդաց։

Մեր բազմաթիւ բարեկամք կարող են համոզուիլ մեր ըսածներուն պարզ այցելութեամբ ի մեր գործատուն, ուր կարող պիտի լինին ունենալ դիւրամատչելի գներով ընտիր և ամենամաքուր լուսանկարներ։ Ստացագրեալս միւս անձամբ կը հանէ լուսանկարներն առանց երկրորդական պաշտօնէից ձեռքը ձգելու։

Արդէն 25 տարիներէ ի վեր մեր յաճախորդաց նկատմամբ մեր տան ունեցած բարւոք յարաբերութիւններն ինքնին բացայայտ ապացոյցներ են մեր ըսածներուն ճշդութեան։

Օդը երբ ամպոտ է, լուսանկարն երբէք տարբերութիւն չունենար։ գործատանս մէջ թէ արանց և թէ կանանց համար մասնաւոր վարպարդաբ մը կը գտնուի։

ԼՈ·ՍԱՆԿԱՐԶԱՏՈՒՆ

ՆԻԿՕԼԱՔԻ ԱՆՏՐԻՕՄԻՆՕ

99, Ս—լ—ն Պ—յ—ք—ի Բ—ե—ի—ր Պ—ը, 99

204 Կ· Պ—ի— 31—90

ԱՐՍԼԱՆՊԷԿ

Արսլանպէկ գիւղի լուսաւորչադաւան զուտ հայ հասարակութիւնն 1886 Նոյ· 22 հանրածանօթ սոսկալի հրդեհի արկածէն առաւել քան հինգ հարիւր տուն, կահ-կարասի, գոյք, մանաւանդ եկեղեցին և երկսեռ վարժարանք բոցերու մէջ ողողուելով յանձնայնէ զրկեցաւ և եղեւ որպէս բու յաւերակի· և արդարեւ ցարդ Արսլանպէկին չունի ոչ եկեղեցի, ոչ վարժարան, ոչ առտնին կահկարասի, և մասնաւոր մեծագումար պարտուց ներքեւ ընկճեալ, անհարթ փողոցներու դժուարագնացութիւնք, կոյանոցներու անմաքրութիւնք և օդային ապականութիւնք Արսլանպէկցւոյն արգահատելի կենաց զանազան վտանգներ կ'սպառնան, և ո՛ գիտէ մինչեւ ցե՞րբ, միայն թէ շնորհիւ Նախախնամողին և լիարուռն առատաձեռնութեամբ Օգոստափառ Սուլթանին եւ Ազգ· բարեբարոյ մի երկու տարւոյ միջոցին մէջ հաղիւ հազ արժանացաւ կիսաշէն բնակարանաց մէջ պատսպարուիլ և իւր նախկին ամրողջութիւնը դէթ անկորուստ պահել։

Իսկ այսօր իւր միակ ուշադրութիւնն ինքնաբերաբար դարձուցած է տնտեսական կենաց, քանզի հսմզուած է թէ ինքնօգնութիւնն և եթ պիտի փրկէ զինքն այն բազմաթիւ ազէներէ յորս ընկղմած է։ և դարման գտնել այն ամէն անհրաժեշտ պիտոյից, որոց լրման ուստեք ակնկալութիւն և ձեռնտուութիւն չկայ երբէք։ Արդ Արսլանպէկցւոյն նիւթական զարգացման միջոցաց այլ և այլ կարգին մէջ չերամատաձուութիւնն աւանդականութեամբ իւրեան գլխաւոր ապրուստն և կեանքն կազմելով առաւելագոյն իրաւամբ, իբրեւ առարկայ շահագործութեան սկսած է թրթենեաց պարտէզներու մշակութեան մեծ մրցումն տալ և կրկնապատկել աշխատութիւնքն այն օրէ ի վեր, մինչ յաւերժ յիշատակաց արժանի մեծահռչակ գիտնական Բասթէօռի դրութեամբ չերամի հուլնոն առողջական և ապահով վիճակի վերածուեցաւ։ բայց ցաւալի է ըսել թէ Եւրոպայէ արտադրուած հուլնտերն ամ ըստ ամէ իւրեանց առողջութիւնն հետեւաբար անկեղծութիւնն կորուսանելով. մանաւանդ այս տարի առանց արդիւնք մը ընձեռելու՝ Արսլանպէկ մեծ վնասուց և ծախուց ենթարկուեցաւ։ այս յուսախար փորձով կամ լաւ եւս գառնագոյն պատիժէն խրատուելով մտադիր եղած է Եւրոպական այդ ապրանաց ներածութիւնն խսպառ արգելուլ, և դիմել այն տեղական հնտահաններու՝ որոց տարբոյս շահն յայտնի ըլլալ թէ առաւել քան զերբոպականն ապահովեալ և ազնիւ է։ Արսլանպէկցին՝ զարդարն խօսելով, եթէ ոչ ուրիշ՝ տնտեսական տեսակէտով սակայն իւր անխոնջ գործունէութիւնն և ճարպիկութիւնն ապացուցած է և նախանձելի հանդիսացած դրացեաց հանդէպ։ Եւ մինչ այսպէս հետաքրքրութեամբ հետամուտ եղած էր այս ամենակարեւոր պիտոյից գոհացումն տալու, և ահա պատուական լրագրոյդ 1950 թիւ «Շերամի արտադրութիւնն ի Պրուսա» վերնագրով հատուածն կ'աւետէր մեզ թէ տեղացի հնտահանք փորձով ցոյց տուած են և կատարելապէս Բասդէօռի դրութեամբ յաջողած են իւրեանց ձեռնարկին մէջ, որով գաւառին այս տարուան չերամի արտադրութիւնք գերազանցապէս ողողած են փողոցները։ Այլ և պարծանօք յայտարարեալ էր խոստովանելով թէ Պրուսայի մէջ հնտահանութեամբ զբաղող հայազգի անձանց առաջնակարգներէն նշանաւորագոյն Կարապետ էֆ· Նահապետեանի 5-6 տարիէ ի վեր ըրած յառաջադիմութիւնը մասնաւոր դրուատանաց արժանի է, առաւելապէս մեր ուշադրութիւնը գրաւած է։ Ուստի քաղցր պարտականութիւն զգալով կը շնորհաւորեմք Կ· էֆ· Նահապետեանի՝ աշխարհի հարստութեան աղբիւր եղող այս պատուական արուեստին մէջ ունեցած յաջողակութիւնն, և կը քաջալերեմք զինքը ծանուցանելով թէ Կ· Նահապետեան էֆի մեծ հմտաւն այնչափ խոր տպաւորութիւն ըրած և վստահութիւն տածած է մեր սրտին մէջ, այնպէս զի խորհուրդ կուտամք և կը հրաւիրեմք յայս գիւղ՝ որ գրեթէ իրր 5-6 հարիւր տուփ չերամի հնտան սպառելու պատրաստ է, և պիտի բացուի քաջահմտաւ արուեստագիտութեան ասպարէզ մի։ որով առաջիկայ տարւոյն մէջ իւր մաքուր, առողջ և ընտիր հուլնտերուն արտադրած արդեամբ թէ ինքն չահագործուի և թէ տեղւոյս թշուառ ժողովուրդն օգտուի։ Կ· Նահապետեան էֆ· եթէ կը փափաքի մեր առաջարկն իրագործել, հարկ է միանգամ այցելութիւն տալ գիւղիս, որ Նիկոմիդայէ 1—1½ ժամ հեռաւորութեամբ Պարտիզակի լեռնադաշտի չգիծային արեւելեան կողմն է։ կլիմային և հողոյն և այլ հանգամանաց անձամբ ականատես լինել, և պահանջուած կարեւոր պայմանաց համեմատ խնդիրն կարգադրել, գիտելով միանգամայն թէ իւր արտադրած հուլնան միայն ներմուծուի աստ։

ԿԱՐԱՊԵՏ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆՑ

ԿԱՂ ՀՐԵՇՏԱԿԸ

Առաւօտ մը որ կը պարտէր, ամառուան մէջ, ձիւնին տակ, — զի այդ երկրին մէջ ամառուան մէջսեղը գաղջ արեւուն տակ ձիւն կուգայ, և ձեան գընտակներն, սպիտակութիւն առանց ցրրութեան, յաստիկներու և չուչաններու ձեւով թուփերուն կը փակչին, — Տիգրան Կղզեաց թագաւորին որդին գետինը տեսաւ ագամանդեայ և արծաթազօծ բան մը, մեղմօրէն թրթռուն՝ տաւզի մը նման զոր նոր թոռած են երաժշտուհւոյն մատներն։ Եթէ աւելի փոքր ըլլար, այդ թեթեւ իրն, և արշալուսոյ արցունքներով մարգարտացեալ, կրնար ազաւնոյ մը թիւն ըլլալ, զոր փրցուցած և գետին ձգած էր սակայն մը մոգիլը։ բայց որովհետեւ մեծ էր, ու քիչ մը կապոյտ մը գոյնով, որ արքայութեան մէջէն անցած ըլլալուն համար մնացած էր անշուշտ փետուրներուն ծայրը, հրեշտակի մը թիւն էր այն։ կարելի չէր սխալիլ։ Արքայորդին, զայն տեսնելով, մեղմագնութեամբ լցուած զգաց ինքզինքը։ Ո՞վ գիտէ, աստուածային պատգամաւոր մը, թերեւս խաւարին ոգիի մը հետ ըրած պատերազմին մէջ, թերեւս դժոխային հովի մը հարուածին տակ, իւր թիւը կորուսած ըլլալու էր։ Արդեօք անխոհեմութեամբ իրիկուն մը — սխալ սենեակ մտնելով — գացած մտեցա՞ծ էր անուշահոտ անկողնոյն այն անգութ սիրուհիներէն մէկուն որոց սիրելագոյն հաճոյքն է ճմլել ինչ որ կը թռչի և փետտել պատրանքները։ Ցաւախ կնոջ գգուանք մը կամ չունչ մը բաւական է թիւ մը փրցնելու համար։ Ի՛նչ որ ալ ըլլար, հիմայ շատ նեղութիւն կը զգար անշուշտ։ Ի՞նչ պզտիկութիւն և ի՞նչ տխրութիւն իրեն համար, այն պարահանդէսի գիշերներուն յորս կը պարեն վերը տան և մէկ հազար կոյսերուն ամենէն գեղեցիկներուն հետ, ծաղրուիլ իւր երկնային եղբայրներէն, խե՛ղճ անճարակ, որ կաղ ըլլալով, գէշ պիտի վալսէ։ Կա՞ղ, անտարակոյս։ Բանի որ ոչ թէ մարմիններն են անոնք, այլ փետրազարդ հոգիներ, հրեշտակներն ոտքով չէ որ կը կաղան, այլ թեւով։ Այս հաւանական ցաւին համար, Տիգրան Կղզեաց իշխանը ցաւագին կերպով կը խորհէր։ Եւ այն ասսիման կը մեղքնար, որ չէր հանդուրժեր քերարէ մը կամ սերբէ մը փրցուցած տատրակի մը նմանցնելու գաղափարին և այդ բանը զոր գտած էր, այնքան սպիտակ, ագամանդեայ, արծաթազօծ և մեղմօրէն թրթռուն, որոշեց զայն յանձնել կորնցնողին։ Բայց ասիկայ խորհուրդ մ'էր զոր աւելի դիւրին էր յղանալ քան թէ գործադրել։ Ի՞նչ միջոցաւ գտնէր հրեշտակն որ իւր թեւը կ'ողբար։ Ուզածին պէս մարդ չըկրնար մտնել դրախտային վայրերէն ներս։ Իսկ եթէ եղեր քաղաքաց պատերուն վրայ, ամրողջ պետութեան մէջ ազդեր փակցներ տար թէ այն գեղեցիկն որուն կրնար գտնել զայն արքային պալատան մէջ, անօգուտ ջանք մըն էր։ հրեշտակները սովորութիւն չունին քաղաքներուն մէջ պտըտելու ապուշ մարդերուն պէս։ Այնպէս որ երիտասարդ իշխանը վարանման մէջ էր։ Մտածեց որ լաւ կ'ընէր թէ որ խորհուրդ հարցներ այն պզտիկ աղջիկն զոր կը սիրէր իր ծնողքէն գաղտուկ։ Անտառին մէջ աշխատող փայտահարի մը աղջիկն էր այն։ Թեւը հետ առնելով գնաց զայն տեսնելու։

* * *

Անտառին ծայրն հանդիպեցաւ անոր, իւր բնակած խրճիթին քիչ մը առջեւօքը։

—Ա՜հ, սիրելիս, ըսաւ, տխուր լուր մը կը բերեմ քեզ։

—Ի՞նչ կայ, խնդրե՛մ, հարցուց աղջիկը։

—Հրեշտակ մը կորուսեր է իւր ճերմակ թեւերէն մին։

Կարմրեցաւ աղջիկը, բայց զարմացած չերեւցաւ։ Կարծես թէ արդէն տեղեկութիւն ունէր այս ցաւալի դէպքէն։ և երբ իշխանն աւելցուց թէ՝ «Որոշած եմ իրեն դարձնել զայն», աղջիկն աչքերը վար առաւ և աւելի չխնեցաւ։

—Սիրելիս, ըսաւ իշխանը, դու միայն կրնաս յայտնել ինձ թէ ի՞նչպէս ընելու եմ ձեռնարկս ի գլուխ հանելու համար։ Այնչափ գեղեցիկ ես և այնչափ մաքուր որ բոլոր երկնային ոգիները ժամանցութիւն կ'ընեն, ցերեկը, մտածութեանդ մէջ, գիշերը երազներուդ մէջ։ Անկարելի է որ, անոնց խոսքերը մտիկ ըրած ատենդ, լսած չ'ըլլաս անոնցմէ մէկուն պատահածը։

—Ա՜հ՝դ, ըսաւ աղջիկը, կրցածիս չափ խնայեցած եմ եղածները, նոյն իսկ իմ պահպան հրեշտակս է որ իւր թեւը կորսնցուցեր է։

—Իրա՞ւ, քու պահպան հրեշտա՞կդ զարմանալի զուգադիպութիւն։ Ըսէ՛, խնդրեմ, ի՞նչպէս իւր գլխուն եկաւ այս աղէտը։

—Քու պատճառովդ, ապահով եղիր։ կը յիշե՞ս այն պատոյը զոր ըրինք մէկտեղ անցեալ իրիկուն, կիսարտեղեանց տակ որոնց մէջէն աստղերը կը գողդոջային ոսկի պտուղներու պէս։

—Ի՞նչպէս կրնամ մոռնալ։ Այն իրիկունն է որ առաջին անգամ ըլլալով թոյլ տուիր իմ շրթանցս քու այտիդ հպիլ, և անկից ի վեր է բերանս անուշ կը համի։ որպէս թէ վարդեր կերած ըլլայի։

—Այս ու այն իրիկունն, համբոյր մը տուիր ինձ, բայց եթէ ինձ համար չատ քաղցր էր այն, չատ դառն եղաւ այն հրեշտակին որ ետեւէս կուգար ոստերուն մէջէն գիս զգուշացնելու և պաշտպանելու համար։ Իւր թեւերէն մէկը փրթաւ ուսէն, մինչդեռ կ'զգայի քու գգուանքդ։ Օրէնք մը ունին պահպաններն որոնց յանձնած է երկինք աղջկանց հոգածութիւն, որ անոնց գործած մեղքերուն առաջին զոհերն իրենք կ'ըլլան։

—Ի՞նչ գէշ օրէնք։ Անշուշտ հիմայ հրեշտակդ չատ ցաւ կը զգայ խեղճանալուն համար։

—Կարծածէդ աւելի։ Ամօթահա՛ր, խեղճո՛ւկ, անկարո՛ղ երկինք դառնալու, նոյն իսկ եթէ համարձակի, պահուրտած է և կուլայ, և կը ցաւիմ որ գիշերը չեմ կրնար զքեզ երագիս մէջ տեսնել, որովհետեւ իւր ոզերով թող չտար որ քնանամ։

—Պէտք է որ ուրեմն իրեն դարձնենք իւր թեւն, ինչ որ ալ ըլլայ։ Զեմ կրնար զգիլ բրած վնասիս համար, բայց կ'ուզեմ որ զայն դարմանելու միջոց մը գտնուէր։

—Կարծեմ թէ կայ միջոց մը, մրմնջեց աղջիկը։

—Ո՞րը, ո՞հ, ըսէ՛ չուտով։

—Պէտք է (այնչափ ցած կը խոսէր որ իշխանն հազիւ թէ լսեց), պէտք է ամէն բան դնել այն վիճակին մէջ ուր էին կնտրոնինեաց տակ մեր ըրած պատոյէն առաջ։ հրեշտակս իւր թեւը կորսնցուց որովհետեւ համբոյր մը քենէ ընդունեցայ։ անշուշտ կորսնցուցածը պիտի գտնէ նորէն, եթէ...

—Եթէ՞... վերջացուր կ'ասացէ՛ մ։

—Եթէ քեզ դարձունեմ քու համբոյրդ։

Այս խօսքն ըսած ատեն, դողդոջուն և այտերն ամօթէն չառագունած, կարծես թէ զգայնիկ մ'էր որ վարդի փոխուած էր։ և որովհետեւ իշխանն իրեն կը մտածեր, սքանչացած անոր մտածած միջոցին վրայ, խոյս տուաւ ոստերուն մէջէն, որոնք, թօթուելով, արեւուն տակ ցրցքենցին ադամանդեայ եւ ոսկեղէն կայլակներ։

* * *

Վազեց իշխանն, հասաւ անոր ետեւէն եւ նստեցուց զայն մրտենոյ մը տակ, որ աւելի մեծ էր քան ամենէն մեծ կաղնիներն։ և անտառաց խորին խորհրդաւորութեան և բոյներուն լռութեան մէջ որք անձայն ունկն կը դնէին, ի ծունր իջած կը խոսէր անոր, ինչպէս կ'ապօթէ մարդ տաճարի մը մէջ։

—Դո՞ւ զոր կը սիրեմ, դո՞ւ զոր կը պաշտեմ, ինչո՞ւ կը փախչիս այդ խօսքն ինձ ըսելէ վերջ։ Ուրեմն չրթունքդ այս հպելու յոյսն ինձ տուիր որպէս զի աւելի զառն յուսահատութիւն ունենամ չզգալու անոնց քաղցր գգուանքը։ Օ՜հ, ի՞նչպէս կը հնազանդիս ծաղիկներն երբ իրենց ծոցին մէջ փակուին գոգոջուն Միրթիլի մը թեւերն։ Հանգչելն է որ կը սարսռայ շերեփակոթներով գծաւորեալ ջուրն։ և կարելի չէ գալ թէ օ՞րքան մեծ է բերկրութիւնն տերեւոց որոնց վրայէն ազաւնի մը քերելով կ'անցնի։ Բայց ո՞րչափ աւելի երջանիկ պիտի ըլլայի քան ծաղիկն ու թիթեռնիկը կը բանտարկուի, և քան ջուրը շերեփակոթներու սառուցեալն տակ, և քան տերեւը զոր փետուրներ կը դգուին, եթէ բերանդ— ա՜հ, քու բերանդ— իւր վարդ շունչն ինձ զգալի ընէր։

Աղջիկը չէր պատասխաներ, գլուխն անդին կը դարձնէր, չէր ուզեր տեսնել այն մատաղ սիրուն դէմքն, առաւօտեան պէս փթթած, ուր այնչափ հաճոյքով պիտի դնէր երկայն համբոյր մը։

Իշխանը չարունակեց խօսիլ տրամութեամբ։

—Ուրեմն դուն չատ անգո՞թ ես։ քանի որ չես հաճիր։ Կրնայիր մերժել այն անման երջանկութիւնը զոր քենէ կը հայցեմ, եթէ խնդիրը միայն իմ վրաս ըլլար, զոր բաւական չես սիրեր։ Բայց, չար աղջիկ, չես մտածեր քու հրեշտակդ որ իւր սպիտակ թեւին վրայ կուլայ։ Կը մտնա՞ս թէ ինձմէ ընդունած համբոյրդ ինձ դարձնելով, անոր ալ պիտի տաս իւր թիւին իւր արքայութեան ամպերուն և աստղերուն մէջ։ Ի՞նչ թշուառ է նա հիմայ և ի՞նչ ողորմելի։ Հողին վրայ կը քաշկռտուի, արշալուսներու մէջ սաւառնելու տեղ, ինք որ սովոր է լոյսով շողոզալու, փուչով սեւցած է այժմ։ Տեսա՞ծ ես կիսամեռ տատրակ մը որ իւր ճիւղին կ'ուզէ հասնիլ և չկրնար։ Այդ թռչնոյն կը նմանի։ Ա՜հ, խե՛ղճ հրեշտակ։ եթէ չես գթար իմ վրաս, անոր վրայ գթա՛, և հաճէ երջանկի ընել զիս որպէս զի անալ երջանիկ ըլլայ։

Այս նկատողութեան տեղի տուաւ վարանոտ աղջիկը։ Խարհեցաւ թէ իւր պարտականութիւնն էր հաւանիլ մարդ մը երջանկացնելու հրեշտակի մը երջանկութեան համար։ և յամրաբար, յապաղմամբ այն բառերուն որք իրենց բաղձացեալ ըլլալը գիտեն, իւր շրթները մտուցան ծաղկեալ մատաղ այն այտին։ Եւ հպեցան անոր։ Սարսուռ մը ծառին ճիւղերը թօթուեց։ Հրեշտակն էր որ կը թռչէր, երկու թեւով, ուրախ զուարթ։ Միայն թէ երկու թեւերն որք ճերմակ էին կարմրած էին երկու համբոյրներու պէս։

Թարգմ· Ա· Զ· ԲԱԹԻՒԼ ՄԱՆՏԷՍ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

1

ԵՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՆ ԵՒ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,075,212
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐԻՈՅ 2,170,355

ՆՈՐԹՀՐԸՆ ԼԻՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,781,300
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐԻՈՅ 989,400

Ընկերութիւնքս պատրաստեալ է Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իրը ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած ջնջանին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 500,000 ՄԱՐԻԹԱՑՄ ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գոմիսիոն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ Վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Պրուսատա տէրտէսթի ինչա օլան մէքթէպի իտատի իչին եէթմիշ պէշ սանթիմ արզ վէ թուլընտա վէ օն իքի սանթիմ գալընլըզընտան աչադը օլմամադ վէ իլլուլը զայէսինէ գատար մէքթէպէ քեամիլէն թէչլիմ իտիլմէք իւզրէ միւնադասաեա գօնուլան իքի պին տուէտ տէօչէմէլիք Թըրիէթէ թայշընըն պէհէրի օթուզ պէշ զուրուշա մահալլիսէք թայիպի էօհտէսինէ պուլունտրըլընա վէ իլլուլը տօղուզընդը բազարը գարարը գաթի կիւնիւ օլարընտան թայիպ օյանլարընն Պապը Սէրասքէրիսէ ինչաաթ տայիրէսինէ միւրաճաաթ իլլէմէլէրի իլան օլունուր։

4 իլլուլ 1890
Նօ. 3 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Մուպայեա օլընճաղը վէ իլլուլը իչիւնճի կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկի էվվէլճէ իլան օլընան իքի եիւզ էլլի պին քիլէ պուզտալըն նէվմը մէգքիւր եօրթրնա միւսատրփ օլմասը իլէ գարարը գաթիսի վիրիլէմէմիշ մէգքիւր մրգատար տախի եիւզ պին քիլէնէ թէնդիլ գէլընարագ պէհէր քիլէսի ալթմըշ նէտի զրուշ օն փարաեա թալիպի իւզէրինէ պուլընմըշ օյարզընտան վէ իլլուլը ալթընը փէնչէնպիհ կիւնի թէքրար պիլ միւնադասա գարարը գաթիսինին իթասը վէ սէքիզինճի կիւնի սաալի տօղուզա գատար եիւզատ պէշ թէնդիլի գապուլը մուգարրէր պուլընարզընա պինաէն իթասընա թալիպ օյանլարընն մադամ Սէրասքէրի լէվազիմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

4 իլլուլ 1890
Նօ. 2 3—3

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տարեցոյց Այէրի Ջերմային հիւանդութեան, այս գեղն որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուարճացնող, է գառնահամ և ազդու կազդուրիչ ամէն տեսակ թիղիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճաճանչաւոր վայրերու ջերմտու կլիմայից վատ ու ապականեալ օդէրն, որուն օդատարութիւնն և ապաքինիչ ազդդ յայտնութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը ազդդ գիտաւորութամբն։ Այս թիղիքական խանդարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լցուցող թունաւոր անմշտիկներ նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լիարդն, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և անդեր, և արեան թունաւորումն. որոց սա անհանգիստ տրուած է ջերմն և տարսուս, թեթեւուն ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն մանգային անդդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճաճանչաւոր վայրերէ բուրեալ մանհատան նիւթերով, կամ բաց ազբանոցներէ և այնոցիկներու ծակտիկներէն ելած թունաւոր կազելով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այէրի ջերմի ու տենդից դեղը կը ջնջէ այդ գուշնաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնն և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որդ գործածութիւնն ստուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգուտ ազդդ. միայն թէ տրուած հրահանգից համեմատ գործածուի։ Ի գործածուի Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ։ 203

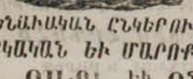

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ
Ն. ԲԱՐԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մ-ր-Է-Լ-ի-ի Լ Բ-ր-Ի-Ի ԴԷՔ- կ-ն-ն-ա-ս-ր-պ-ե-բ-ն-ա-ղ

Սամսոն, Տրապիզոն, Պաֆուտ և Նօվորոսսիսք երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Ա-ր-դ-ի որ սեպտ. 17ին Մարսիլիայէն և սեպտ. 23ին կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւնէ Մ-Ի-Ա-Ի-ա որ պիտի մեկնի սեպտ. 30ին։

Բարիզ Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 250 Ֆրանք
Բ. » 178 »

Ո-ւղ-ղ-ի Լ ա-ր-թ ա-ղ-ա-ր-ա-ն-ի-ն

Նաւուղղէքի, ուղեւորութեան Լ այլ տեղեկութեանց համար

Դիմիել առ գործակատարն
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
Թիւ 17-18 Ռիւշիւթ Միւլէթ
Մոմկանէ փողոց, թիւ 14 14

ՇԱՆԹԱՀԱՐՈՂ ԹՈՐՏ ԹՐԱՑԲ

ԳՈՒՄՈՅԻ ԿՈՏՈՐԻՉԸ

Կ'ոչնչացնէ մուկ, խըլուրդ, կուզ, աղուէս, եւ կրծողներու ամէն դասը։

Ուրիշ ամէն արտադրութիւններէ գերազանց։ Անոնման յաջողութիւն։ Առէք եւ դատեցէք։

Միակ արտադրութիւն որ չպարունակեր ո՛չ փոսփոր, ո՛չ արսենիք, ո՛չ սդրիքնին, ո՛չ տրէ- պէ-ւէն, ո՛չ ա-ւ-ն-ի-ա-ն։ Ո և է վտանգ չունի ընտանի անասնոց համար։

Բարիզի 1889ի Յուլիսանդիսին մէջ առաջին մրցանակ եւ ոսկի շքադրամ

ԱՆՍԱՀՄԱՆ ԿԵՐՊՈՎ, ԿՐՆԱՑ ՊԱՀՈՒԻ.

ԳՈՐԾԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ԴԻՒՐԻՆ ԱՐԴԻՒՆՔՆ ԱՊԱՀՈՎ.

Անվրէպ և անմնան միջոց՝ ընդունելի համար կրծող անասուններն որք ամէն բան՝ կ'ոչնչացնեն և կը լափեն տուներու, հիւանդանոցներու, զօրանոցներու, ագարակներու, մաքատանց, նաւարանաց, ոմն և հասատատութեանց, գործարաններու և գաղտարէից մէջ։

1889 դեկտեմբեր 24ին, Լիվերպուլի [Անգլիա] նահանգին բնակարանները և գաւառները արշաւեց ին մի լիմանաւոր մուկեր, որք մինչեւ իսկ ազատ որը կը խանդեին։ Լիվերպուլի նահանգային խորհուրդը, ժողովգումարելով ամենայն դեկտեմբեր 2ին, արհեստից և երկրագործութեանց ՀԱՄԱՐ այդ անասունները ոչնչացնելու համար ընդունեց ԹՈՒՏ ԹՐԱՑԲ անման բա ապրութիւնը, որ մէկ քանի օր յետոյ գիտաական ճշմարիտ յայտարարութիւն մը ունենալ և բնաջինջ ըրաւ անասունները։

Թուրքիոյ, Պուլկարիոյ, Իւմանիոյ և Յունաստանի համար միակ կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՒՆԴ ՖԱՐՈՒԱՆԱ, անգլիական ընդհանուր մթերանոց. 95, 97, Եիւ-քէք-Խալաբրըմ, Վալաթիա, Կ. Պոլիս։ 10

ՍԱԼԻՀ ՍԸՏԳԸ

ՊԱԼԻՍ, ՍՈՒԼԹԱՆ ՊԱՅԱԶԻՏ, ՕԳՇՈՒԼԱՐ ՊԱՇԸ ԹԻՒ 61

Արանց, կանանց և տղայոց համար ամէն կարգի գեղ եցիկ ու դիմցս կուն կոշիկներ կը պատրաստուին Ֆիրանսական առաջնակարգ ապրանքներէ։ Այս խանութը դիմող յանախորդք մեծապէս գոհ պիտի լինին մանաւանդ գներու աժանութենէն։ 2 թիւէն 4 թիւ կոշիկներու կարով պատրաստուածները հինգ ղրշ աւելի պիտի ըլան փայտէ գամով պատրաստուածներէն։ 4 թիւէն 6 թիւի համար 5 ղրշի յաւելում մը պիտի ըլայ այդ տարբերութեան վրայ։

Ղրշ.	տեսակ	Ղրշ.	տեսակ
85	ամէն տեսակ կարով պօթին կալոշ	33	կնոջ մուճակ
52	սկարբին կարով	40	պալատական կալոշ
140	կալոշով մէկ կարով	70	կնոջ համար պօթին կալոշ
65	պօթին կարով	45	16 թիւէն մինչ 21 թիւ պօթին կալոշ տղայոց համար
80	մէստ կալոշ գամով	150	թէկլաթին և ուղտի մորթէ մէկ
140	ամէն տեսակ մէկ		
160	փայտուն մորթէ մէկ		

Տղայոց յատուկ կոշիկներու 21 թիւէն մեր եղածներուն համար հինգ ղրշի յաւելուած մը պիտի ըլայ։ Յատկապէս յանձնարարուած կոշիկներու համար հարիւրին տասը յաւելում մը պիտի ըլայ այս գնոյն վրայ։ 1 3 45—24

EMULSION SCOTT

(ՍԿՕՏԻ ՕՇԱԲԲԿ)

ՄՈՐԻՒ ՁԿԱՆ ՕՄՈՒՏ ԻՒՂ

Իբ-ոթ-ոնվ-ի-ա-ի-ա-ի-ա